

Universitat de Lleida
Facultat d'Infermeria
i Fisioteràpia

Disseny d'un programa d'educació per la salut per promocionar la donació de llet materna a la ciutat de Lleida

Realitzat per: Alba Campo Caballero

Tutora: Amalia Zapata Rojas

Facultat d'Infermeria i Fisioteràpia

Doble titulació en Infermeria i Fisioteràpia

Treball Final de Grau

Curs acadèmic 2019-2020

Lleida, 23 de maig de 2020

AGRAÏMENTS

M'agradaria agrair a totes les persones que han fet possible la realització del treball final de grau i aquelles que han format part en la meva formació acadèmica fins a dia d'avui:

- A la tutora i professora Amalia Zapata per la implicació i ajuda durant la realització del treball i guiar-me en el procés.
- A la meva família, amics, amigues, companys/es i parella per donar-me suport durant la realització del treball i els cinc anys de formació universitària.
- Als professors i tutors de pràctiques d'aquests cinc anys per poder aprendre molts coneixements de cadascun d'ells i fer possible la meva formació com infermera.

ÍNDIX

ÍNDIX DE TAULES	VI
LLISTA D'ABREVIATURES	VI
RESUM.....	VII
RESUMEN	VIII
ABSTRACT	IX
1. INTRODUCCIÓ.....	1
1.1. MARC TEÒRIC	2
1.1.1. Llet materna	2
1.1.1.1. Beneficis de la llet materna	2
1.1.1.2. Fisiologia de la lactància materna	3
1.1.1.3. Tipus de llet i composició	4
1.1.2. Els Bancs de Llet Humana.....	7
1.1.2.1. Origen i creació dels Bancs de Llet Humana	7
1.1.2.2. Anàlisi de la realitat sobre la situació actual dels Bancs de Llet Humana	8
1.1.2.2.1. Banc de Llet Humana de Catalunya MAMA	9
1.1.2.3. Antecedents en la difusió de la donació de llet materna.....	9
1.1.2.3.1. Programes a nivell mundial i europeu.....	10
1.1.2.3.2. Programes a nivell espanyol.....	10
1.1.2.3.3. Programes a nivell català.....	11
1.1.2.4. Procés de donació de llet materna.....	12
1.1.2.4.1. Requeriments per ser donant de llet materna.....	12
1.1.2.4.2. Passos per la donació	13
1.1.2.5. Casos en els que es dona llet materna	13
1.1.2.5.1. Donació de llet materna en el dol neonatal	14
1.1.2.6. Mètode d'extracció de la llet materna.....	14
1.1.2.7. Mètode de conservació i transport de la llet materna	16
1.1.2.8. Tractament i distribució de la llet materna	17
2. JUSTIFICACIÓ	19
3. HIPÒTESI I OBJECTIUS.....	20
3.1. HIPÒTESI	20
3.2. OBJECTIU GENERAL	20
3.3. OBJECTIUS ESPECÍFICS.....	20
4. METODOLOGIA.....	21

4.1.	TÈCNIQUES PER LA RECOLLIDA DE LA INFORMACIÓ.....	21
4.2.	TIPUS D'ESTUDI	22
4.3.	CONTEXT DE L'ESTUDI: ÀMBIT I PERÍODE	22
4.4.	PARTICIPANTS.....	22
4.4.1.	Població diana	22
4.4.2.	Criteris d'inclusió	22
4.4.3.	Criteris d'exclusió	23
5.	DISSENY DEL PROGRAMA.....	24
5.1.	FASES DE LA INTERVENCIÓ.....	24
5.2.	RECURSOS PREVIS A LA INTERVENCIÓ	26
5.3.	CRONOGRAMA	27
5.4.	ACTIVITATS	28
	Tallers informatius-educatius dirigits als professionals sanitaris de ginecologia, llevadores, pediatria i d'atenció al dol neonatal.....	29
	1ª SESSIÓ ALS PROFESSIONALS: Presentació del programa i d'informació clau.....	31
	2ª SESSIÓ ALS PROFESSIONALS: Taller d'estratègies de difusió.....	32
	3ª SESSIÓ ALS PROFESSIONALS: Taller de cloenda.....	33
	Tallers informatius-educatius dirigits a les dones en període pre i post-part	35
	1ª SESSIÓ A LES DONES: Presentació de la intervenció	37
	2ª SESSIÓ A LES DONES: Taller d'informació-educació	38
	3ª SESSIÓ A LES DONES: Taller de cloenda.....	39
5.5.	AVALUACIÓ FINAL DE LA INTERVENCIÓ	41
5.6.	IMPLEMENTACIÓ DEL PROGRAMA	41
5.7.	ASPECTES ÈTICS I LEGALS	42
6.	LIMITACIONS	43
7.	CONCLUSIONS	44
8.	REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES.....	45
9.	ANNEXOS	50
9.1.	ANNEX 1: Qüestionari per les dones participants al projecte.....	50
9.2.	ANNEX 2: Qüestionari pels professionals participants al projecte	52
9.3.	ANNEX 3: Carta informativa per als professionals sanitaris participants al projecte	54
9.4.	ANNEX 4: Carta informativa per les dones participants al projecte	56
9.5.	ANNEX 5: Consentiment informat per la participació al projecte.....	57
9.6.	ANNEX 6: Entrevista amb la infermera responsable del Banc de Llet a Lleida.	58

9.7.	ANNEX 7: Fullet informatiu sobre la donació de llet materna i el Banc de Llet	63
9.8.	ANNEX 8: Material audiovisual per la 1ª sessió als professionals.....	65
9.9.	ANNEX 9: Material audiovisual per la 2ª sessió als professionals.....	67
9.10.	ANNEX 10: Material audiovisual per la 3ª sessió als professionals.....	69
9.11.	ANNEX 11: Material audiovisual per la 1ª sessió a les dones	70
9.12.	ANNEX 12: Material audiovisual per la 2ª sessió a les dones	71
9.13.	ANNEX 13: Material audiovisual per la 3ª sessió a les dones	73

ÍNDIX DE TAULES

Taula 1. Cronograma del programa	27
Taula 2. Sessions del projecte	28

LLISTA D'ABREVIATURES

- **AEBLH:** Associació Espanyola del Banc de Llet Humana
- **AEP:** Associació Espanyola de Pediatria
- **BLH:** Banc de Llet Humana
- **BST:** Banc de Sang i Teixits
- **CAP:** Centre d'Atenció Primària
- **ECN:** Enterocolitis necrosant
- **EMBA:** Associació Europea del Banc de Llet
- **HUAV:** Hospital Universitari Arnau de Vilanova
- **IHAN:** Iniciativa Hospital Amigo del Niño
- **OMS:** Organització Mundial de la Salut
- **ONG:** Organització No Governamental
- **SMSL:** Síndrome de mort sobtada del lactant
- **UCINN:** Unitat de Cures Intensives Neonatals
- **UNICEF:** Fons de les Nacions Unides per la Infància
- **VIH:** Virus de la Immunodeficiència Humana

RESUM

La lactància materna és l'alimentació òptima per un correcte creixement i desenvolupament dels nadons. La OMS recomana l'alimentació amb lactància materna de forma exclusiva durant els 6 primers mesos de vida. La llet materna sovint no es troba disponible pels nadons nascuts preterme i actualment existeix evidència que demostra que la llet materna de banc és la millor alimentació per aquests nadons, ja que ofereix els nutrients, components immunològics, hormones, enzimes i factors de creixement necessaris. Els Bancs de Llet materna són centres sanitaris que s'encarreguen del procés de donació de la llet materna, des de que es dona fins que s'administra al nadó que ho necessita. La donació de llet materna és un acte totalment altruista i només una part de la població la pot dur a terme. Les dones amb la lactància correctament establerta i amb llet suficient per al seu nadó són possibles donants i és essencial que la informació respecte les donacions de llet materna i el funcionament del Banc de Llet els arribi de forma adequada.

Per aquest motiu el treball proposa un programa d'educació per la salut dirigit a les dones en el tercer trimestre d'embaràs, en període de lactància i als professionals de ginecologia, llevadores, pediatria i d'atenció al dol neonatal amb la finalitat d'augmentar el nivell de coneixement sobre la donació de llet materna i el funcionament del Banc de Llet.

Paraules clau: “Banc de llet materna”, “donació de llet materna”, “llet materna de banc”, “lactància materna” i “prematuro”.

RESUMEN

La lactancia materna es la alimentación óptima para un correcto crecimiento y desarrollo de los neonatos. La OMS recomienda la alimentación con lactancia materna de forma exclusiva durante los 6 primeros meses de vida. La leche materna a menudo no se encuentra disponible para los neonatos nacidos pre término y actualmente existe evidencia que demuestra que la leche materna de banco es la mejor alimentación para estos recién nacidos, ya que ofrece los nutrientes, componentes inmunológicos, hormonas, enzimas y factores de crecimiento necesarios. Los Bancos de Leche materna son centros sanitarios que se encargan del proceso de donación de la leche materna, desde que se dona hasta que se administra al neonato que lo necesita. La donación de leche materna es un acto totalmente altruista y sólo una parte de la población la puede llevar a cabo. Las mujeres con la lactancia correctamente establecida y con leche suficiente para su bebé son posibles donantes y es esencial que la información respecto a las donaciones de leche materna y el funcionamiento del Banco de Leche les llegue de forma adecuada.

Por este motivo el trabajo propone un programa de educación para la salud dirigido a las mujeres en el tercer trimestre de embarazo, en período de lactancia y los profesionales de ginecología, matronas, pediatría y de atención al duelo neonatal con el fin de aumentar el nivel de conocimiento sobre la donación de leche materna y el funcionamiento del Banco de Leche.

Palabras clave: "Banco de leche materna", "donación de leche materna", "leche materna de banco", "lactancia materna" y "prematureo".

ABSTRACT

Breastfeeding is the optimal feeding for proper growth and development of newborns. WHO recommends exclusive breastfeeding for the first 6 months of life. Breast milk is often not available to preterm infants and there is evidence that donor human milk is the best feeding for these infants, as it provides the necessary nutrients, immune components, hormones, enzymes and growth factors. Human milk banks are health centers that take care of the process of the donor human milk, from the moment it is donated until it is administered to the newborn who needs it. The donation of breast milk is a totally altruistic act and only a part of the population can carry it out. Women who are properly breastfed and have enough milk for their baby are potential donors and it is essential that information about human milk donations and the operation of the Human Milk Bank reaches them in an appropriate manner.

For this reason this work proposes a health education program addressed to women in the third trimester of pregnancy, mothers with established breastfeeding and professionals in gynecology, midwifery, pediatrics and neonatal nursing care in order to increase the knowledge about the human milk donation and the operation of the Human Milk Bank.

Key words: "Human Milk bank", "donor human milk", "bank human milk", "breastfeeding" and "premature".

1. INTRODUCCIÓ

La llet materna humana és l'alimentació òptima i més convenient per als recent nascuts. Proporciona una nutrició altament biodisponible, produïda per la glàndula mamària, així com una combinació complexa de components immunològics, hormones, enzimes i factors de creixement. Tots els seus components la fan nutricional i immunològicament aptes per a que un nen sigui alimentat exclusivament durant els sis primers mesos de vida i com a complement fins als dos anys (1).

La llet de la pròpia mare també és la millor opció per l'alimentació enteral dels nadons preterme de baix pes al nàixer hospitalitzats en Unitats de Cures Intensives Neonatals. Tanmateix, la producció de llet en mares de nadons preterme pot no estar disponible o ser insuficient per satisfer els seus requeriments nutricionals. Segons l'Organització Mundial de la Salut (OMS) "quan no es disposi de llet de la pròpia mare, la llet pasteuritzada de mares donants prèviament seleccionades és la millor opció per l'alimentació dels nens/es, sobretot si es tracta de nens malalts o d'alt risc" (2,3).

Per oferir aquesta oportunitat als recent nascuts preterme, la llet materna s'ha d'obtenir a través dels bancs de llet materna. Actualment existeix evidència sòlida que demostra que la llet materna de banc pasteuritzada és la millor alternativa en aquests casos, ja que ofereix una forta protecció contra infeccions i una menor incidència de malalties intestinals com la enterocolitis necrosant (3).

Els Bancs de Llet Humana són institucions sanitàries especialitzades i responsables de la promoció a la lactància materna, així com de la recol·lecció, processament, emmagatzematge, control de qualitat i distribució de la llet de mare donada a qualsevol nen que la precisi, sota criteri mèdic (2,4). Actualment existeixen 165 bancs de llet humana en tota Europa. Des de la creació del banc de llet humana "MAMA" l'any 2011 a Catalunya, l'increment de donació de llet materna a Catalunya ha estat una constant (5).

1.1. MARC TEÒRIC

1.1.1. Llet materna

La llet materna humana és un conjunt de nutrients essencials, substàncies immunològiques, hormones, enzimes i factors de creixement. Podem dir que és una substància de gran complexitat biològica produïda per la glàndula mamària (6). La llet materna és reconeguda com la nutrició òptima pel primer any de vida dels nadons, amb menjar complementari afegit als 6 mesos fins als dos anys o fins que la mare i el nen ho desitgin (3). Els beneficis que la llet materna aporta fa que sigui recomanada pel nadó almenys durant els 6 primers mesos de vida (3,6).

1.1.1.1. Beneficis de la llet materna

La llet humana facilita la transició de la vida intrauterina a la extrauterina, el creixement del recent nascut i la maduració dels òrgans vitals del nen. Aquest fluid canvia de composició i volum per adaptar-se als requeriments nutricionals del nadó al llarg del temps (7,8).

Els beneficis que aporta la llet humana a la salut del recent nascut són molt importants:

- Aportació de nutrients (proteïnes, grasses i hidrats de carboni) de més fàcil digestió que la llet artificial (9,10).
- Conté factors immunològics que protegeixen al nadó davant de possibles infeccions, principalment del tracte respiratori, gastrointestinal i otitis mitjana; i malalties al·lèrgiques (9–11).
- A llarg termini, la llet humana exerceix un paper protector davant de malalties com la diabetis, obesitat, mal oclusió dental, malaltia celíaca, malaltia inflamatòria intestinal, leucèmia i limfoma infantil (9–11).
- Redueix el risc de síndrome de mort sobtada del lactant (SMSL) i la mortalitat infantil (11).
- En nadons prematurs la llet materna està associada a una reducció significativa en la incidència de l'enterocolitis necrosant (ECN) (9–11).
- El desenvolupament neurològic dels nadons alimentats amb lactància materna ha demostrat ser major que en recent nascuts alimentats amb llet de fórmula. En el desenvolupament neurològic a llarg termini dels prematurs s'observen efectes significatius de la llet materna (11).

1.1.1.2. Fisiologia de la lactància materna

En el procés fisiològic de la lactància materna es distingeixen 4 etapes diferents (12–15):

- **Etapa prepuberal:** En aquest període neonatal s'observa un augment del volum de les glàndules mamàries sense que sigui possible reconèixer els alvèols.
- **Etapa puberal i adolescència:** En la nena entre els 10 i 12 anys s'inicia el funcionament endocrí amb la secreció d'estrògens, que amb l'hormona del creixement i la insulina determinen el inici del creixement i maduració de la glàndula mamària. Quan comencen els cicles ovulatoris de la nena, s'inicia la producció de progesterona que es suma amb els estrògens i determinen un nou creixement de la glàndula amb la formació dels primers alvèols. Aquesta etapa determina la mida, fermesa, forma i pigmentació de la mama adolescent.
- **Etapa gestacional:** En el inici de l'embaràs, la glàndula mamària es prepara per la secreció de llet. En període inicial de l'embaràs hi ha una gran proliferació d'elements epitelials i del sistema de conductes. Entre la cinquena i vuitena setmana gestacional s'aprecien els primers canvis a les mames i al final del primer trimestre augmenta el flux sanguini. Després de les 20 setmanes s'inicia l'activitat secretora que anirà augmentant fins al final de l'embaràs. Cap al final de l'embaràs, el volum de cada mama creix al voltant de 225 ml degut al desenvolupament dels teixits glandulars, el doble flux sanguini, major depòsit de grassa i el pre-calostre. Fins al moment del part, la producció de grans volums de llet està inhibida per antagonistes dels esteroides placentaris (progesterona).
- **Etapa post gestacional:** Després del part es produeix una baixada brusca dels nivells de progesterona en la sang de la mare, per la qual cosa es suprimeix l'acció inhibidora sobre la síntesi de la llet. En aquest període les mames s'omplen de calostre durant les 30 primeres hores després del naixement. Entre les 30 i 40 hores postpart hi ha un augment en la síntesi de lactosa, el que produeix un augment del volum de llet. La producció de llet no depèn del nivell d'hormones maternes, sinó en l'eficient succió per part del nadó. Si la glàndula no es buida correctament, l'excés de pressió pot produir alteracions en l'epiteli alveolar i dany tissular que disminuirà la capacitat de producció de llet.

1.1.1.3. Tipus de llet i composició

La llet humana té característiques pròpies que fan que sigui l'aliment més complet i segur per al recent nascut. Els elements nutritius, enzimàtics i immunològics i les proporcions en que es troben en la llet materna asseguren un creixement i desenvolupament òptim del lactant (12,16).

La llet humana es considera un fluid canviant, ja que segons els requeriments de creixement del nen modifica la seva composició a nivell de nutrients i factors de protecció. La llet materna també varia segons l'hora del dia, entre alletaments, en un mateix alletament, segons la temperatura i l'estat nutricional del nadó i de la mare (12).

A continuació s'exposen els diferents tipus de llet i la seva composició (8,12,17,18):

- Calostre

Durant l'últim trimestre de la gestació, la glàndula mamària acumula el precalostre i durant els primers 4 dies després del part es produeix el calostre. És una substància groguenca i espessa, d'alta densitat i poc volum (entre 2-20 ml per toma).

El calostre es caracteritza per contenir menys lactosa, lípids, glucosa, urea, vitamines hidrosolubles i nucleòtids que la llet madura. Però, aquesta conté més proteïnes, àcid salicílic, vitamines E, A i K, carotens i minerals que la llet madura. El calostre té un alt contingut de immunoglobulines i factors de creixement.

El calostre és perfecte per les necessitats específiques del recent nascut:

- L'escàs volum de calostre que es produeix permet al nen organitzar el procés de succió-deglució-respiració.
- Tant el volum com l'osmolaritat s'adeqüen a la immaduresa dels ronyons del nounat.
- Conté enzimes intestinals que faciliten l'eliminació de meconi i eviten la hiperbilirrubinèmia neonatal.
- El contingut de immunoglobulines cobreixen el interior del tracte digestiu prevenint l'adherència de patògens.
- Els factors de creixement estimulen la maduració dels sistemes del nen.

- **Llet de transició**

És la llet que es produeix entre el dia 4 i 15 després del part. Entre el quart i sisè dia hi ha un augment brusc en la producció de llet, el que es coneix com “pujada de la llet”, que segueix augmentant fins arribar a un volum de 600-700 ml al dia entre els dies 15 i 30 després del part.

La seva composició és intermèdia, ja que varia dia a dia fins contenir la composició de la llet madura.

- **Llet madura**

La llet materna madura conté una gran varietat d'elements. Aquestes variacions no són aleatòries, sinó funcionals, ja que estan directament relacionades amb les necessitats del nadó.

El volum promig de la llet madura produïda és de 700-900 ml al dia durant els 6 primers mesos i aproximadament de 500 ml al dia en el segon semestre de lactància. La llet madura aporta 75 Kcal/100 ml. Si la mare ha d'alimentar a més d'un nen, es produirà un volum suficient per cada un d'ells. Quan la lactància materna involuciona passa per una fase calostrals abans de desaparèixer per complet la secreció de llet.

La composició de la llet humana madura conté (9,13):

- **Aigua:** La llet materna conté un 88% d'aigua i permet mantenir un correcte equilibri electrolític.
- **Proteïnes:** La majoria es sintetitzen a la glàndula mamària. Les proteïnes de la llet materna són necessàries per al ràpid creixement del nadó. A més a més, moltes d'elles faciliten la digestió o absorció de nutrients, la maduració del sistema immunològic, defensa contra patògens i afavoreixen el desenvolupament del tracte intestinal. La llet humana té un contingut en proteïnes menor que a la resta de mamífers (0,9-1,1g/100ml), però és la quantitat adequada per a les necessitats del nadó.
- **Hidrats de carboni:** El principal hidrat de carboni de la llet humana és la lactosa, composta de glucosa i galactosa. La lactosa proporciona el 40% d'energia i també té

altres funcions com la participació en la maduració del sistema nerviós central, l'absorció del calci i ferro i promoció de la colonització intestinal amb el lactobacillus bifidus, flora microbiana que manté un ambient àcid en l'intestí i inhibeix el creixement de patògens.

- **Lípids:** És el component més variable de la llet humana. La seva concentració varia de 2 g/100 ml en el calostre a 4,5 g/100 ml en llet madura. Els triglicèrids constitueixen el 98% de la grassa de la llet humana i la resta són fosfolípids, àcids grassos lliures, mono i diglicèrids i colesterol. Les grasses són la principal font d'energia del lactant i proporcionen el 40-50% de les calories. Hi ha fluctuacions diürnes (més concentració de grassa després del migdia) i variacions en un mateix alletament, tenint més calories la llet del final. La presència de colesterol en la llet materna té un rol important en el impediment de formació de plaques d'ateroma, factor de risc d'aterosclerosi i malalties cardiovasculars en l'adult.
- **Minerals:** La llet humana conté tots els minerals que necessita el nen i la seva concentració no es modifica segons la dieta materna. Els minerals més importants que conté són el calci, el ferro (els nadons preterme necessiten aportacions suplementaris de ferro), zinc i elements traça.
- **Vitamines:** La seva concentració és sensible a la ingesta materna. La llet humana conté vitamines liposolubles com la vitamina K, que a més de la ingesta que fa el nadó, també s'administra de forma intramuscular en el naixement per evitar la malaltia hemorràgica; vitamina A, un potent antioxidant, i vitamina E. A més a més, conté vitamines hidrosolubles com la B12, la qual és molt baixa però molt biodisponible i el seu dèficit (mares vegetarianes) produeix anèmia i dany en el sistema nerviós; i vitamina C que intervé en la formació de teixit connectiu i vascular.
- **Substàncies no nutritives:** Enzimes, hormones i factors de creixement.

La composició i el volum de la llet humana són bastant variables a causa de diferents situacions nutricionals, psicològiques, fisiològiques o sociològiques que poden experimentar la mare i el nen. Existeixen variacions al llarg del temps del calostre, la llet de transició i la llet madura. Aquesta última és la que manté un contingut més estable, però pot presentar una disminució de proteïnes i altres nutrients en el cas de lactàncies perllongades. També

existeixen diferències segons l'edat gestacional del nadó, ja que la llet del prematur té diferent composició que la del nascut a terme, principalment en les primeres setmanes (8).

La llet materna aporta tots els elements nutritius que necessita el nen en els 6 primers mesos de vida i segueix essent un aliment essencial fins als dos anys de vida, complementada amb altres aliment no làctics (8).

1.1.2. Els Bancs de Llet Humana

Els Bancs de Llet Humana (BLH) són centres especialitzats, responsables de la promoció, recolzament i conscienciació a la societat sobre el valor de la lactància materna i de la recol·lecció, processament, control de qualitat i distribució de la llet materna donada a qualsevol nen que la precisi, sota criteri mèdic. A més, garanteixen que la selecció, l'extracció, l'acceptació i el processament de la llet es facin d'una manera eficaç i segura (2,5,19). Els BLH exerceixen un paper essencial al proporcionar llet materna a lactants que d'una altra manera no seria possible que la rebessin (20).

1.1.2.1. Origen i creació dels Bancs de Llet Humana

La donació de llet materna ha existit al llarg de tota la història. Durant el segle XIX, a Europa hi havia les dides, dones que alletaven a lactants que les seves mares no podien fer-ho. Generalment, les dides portaven estils de vida poc saludables o eren portadores d'infeccions que es transmetien als nadons a través de la llet. La creació dels Bancs de Llet Humana l'any 1909 va ser l'alternativa a aquesta situació (20,21).

El primer BLH es va fundar l'any 1909 a Viena (Àustria) seguit per dos més situats a Boston (Estats Units) i Alemanya. Més tard, de l'any 1930 al 1940 es van introduir bancs de llet per tota Europa. En la dècada dels 80 a causa de l'aparició de la infecció pel Virus de la Immunodeficiència Humana (VIH) que es transmet a través de la llet, va fer necessària la prova serològica de la llet donada, motiu que va portar al tancament de molts Bancs de Llet Humana. A més a més, la introducció de la dona al món laboral, la medicalització de l'embaràs i el part i sobretot el desenvolupament de les fórmules artificials va portar a la lactància materna a un segon pla. Aquest decliu va ser transitori i fins a l'actualitat s'han creat Bancs de Llet Humana per tot el món. L'activitat dels BLH varia molt entre les diferents parts del món per raons com l'economia, els finançaments, els factors religiosos i culturals (20–23).

A Espanya trobem el primer Banc de Llet Humana des de 2001 a Palma de Mallorca (Illes Balears). En l'any 2007 va tenir lloc l'obertura del segon Banc de Llet en l'hospital 12 de Octubre de Madrid. Posteriorment s'han creat un número cada vegada major de Bancs de Llet Humana en les diferents comunitats autònomes. En l'any 2008 a Palma de Mallorca es va portar a terme la primera reunió nacional de Bancs de Llet Espanyols i es va crear l'Associació Espanyola de Bancs de Llet Humana (AEBLH), una entitat sense ànim de lucre amb la finalitat de fomentar totes les activitats relacionades amb l'obtenció, conservació, manipulació i distribució de llet humana (24,25).

1.1.2.2. Anàlisi de la realitat sobre la situació actual dels Bancs de Llet Humana

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) recolza l'activitat del Banc de Llet Materna i manifesta que "quan no es disposi de llet de la pròpia mare, la llet pasteuritzada de mares donants prèviament seleccionades és la millor opció per l'alimentació dels nens/es, sobretot si es tracta de nens malalts o d'alt risc" (2,3). La Iniciativa Hospital Amigo del Niño (IHAN) és un esforç mundial llançat per la OMS i UNICEF en l'any 1991 per implementar pràctiques que protegeixin, promoguin i recolzin la lactància materna (26).

A nivell europeu existeix l'Associació Europea del Banc de Llet (EMBA), que es va crear oficialment el 15 d'octubre de 2010 i actualment té la seva seu a Milà. L'EMBA és una organització sense fi de lucre que s'ha establert per promoure el Banc de Llet a Europa i per encoratjar la cooperació internacional entre els bancs de llet humana dels països d'Europa. La pàgina web de l'EMBA proporciona informació dels més de 200 bancs de llet que operen en més de 20 països de tota Europa, així com notícies dels bancs de llet i sobre l'ús de la llet humana de donants en tot el món (27). Segons les dades proporcionades per l'EMBA a dia d'avui, es troben 44 Bancs de Llet establerts a Àsia, 5 a Austràlia, 70 a Àfrica, 303 a Sudamèrica i 26 entre Estats Units i Canadà. A nivell europeu disposem de 239 Bancs de Llet actius i 15 de planificats (20,25).

A nivell nacional, actualment a Espanya existeixen 15 centres en actiu amb diferents models: ubicats en les pròpies Unitats de Neonatologia (Hospital 12 de Octubre, Madrid 2007; Hospital La Fe, Valencia 2010 i Hospital Virgen de las Nieves, Granada 2010), integrats en els Centres de Donació de Sang i Teixits (Fundació Banc de Sang i Teixits de les Illes Balears 2001, Banco de Sangre y Tejidos de Aragón, Zaragoza 2011; Banc de Sang i Teixits de

Catalunya, Barcelona 2011 i Banco de Sangre de Extremadura 2012) i una col·laboració entre una UCINN i el Banco Regional de Sangre y Tejidos a Valladolid des de l'any 2015 (25).

1.1.2.2.1. Banc de Llet Humana de Catalunya MAMA

A Catalunya, des del juny del 2011, es troba actiu el Banc de Llet Humana MAMA. Aquest té la seu central del Banc de Sang i Teixits a Barcelona i disposa de diversos centres territorials arreu de Catalunya (5,24):

- Barcelona: Hospital Vall d'Hebron, Clínic i Hospital Sant Pau.
- Badalona: Hospital Germans Trias i Pujol.
- L'Hospitalet de Llobregat: Hospital de Bellvitge.
- Manresa: Fundació Althaia.
- Terrassa: Mútua de Terrassa.
- Girona: Hospital Dr. Josep Trueta.
- Lleida: Hospital Universitari Arnau de Vilanova.
- Tarragona: Hospital Joan XXIII.
- Tortosa: Hospital Verge de la Cinta.
- Reus: Hospital Sant Joan.

L'any 2018 al Banc de Llet de Catalunya MAMA es van distribuir un total de 1.382 litres a 608 nadons prematurs de 17 hospitals en tota Catalunya. Perquè això sigués possible hi van participar 587 donants amb 4,4 litres de llet materna donada de mitjana per mare. Es confirma que les xifres han anat en augment any rere any des de la creació del Banc de Llet Humana (28).

1.1.2.3. Antecedents en la difusió de la donació de llet materna

S'ha realitzat una recerca de tots aquells recursos i programes existents que ajuden a difondre i promocionar els coneixements sobre la donació de llet materna i els Bancs de Llet Humana.

En varis estudis s'observa que els recursos més utilitzats per la promoció dels bancs de llet són els fullets i cartells informatius, on consta informació sobre la llet materna, les característiques necessàries i els passos a seguir per ser donant, dades sobre el Banc de Llet Materna, els beneficis de les donacions, els receptors de la llet, recomanacions sobre

l'extracció i conservació de la llet i finalment el telèfon, adreça electrònica i direcció dels Bancs de Llet corresponents (29–32). Un altre recurs molt utilitzat són les pàgines webs dels Bancs de Llet Humana i els Blogs que exposen la informació esmentada anteriorment. Generalment també trobem testimonis de donants i receptors, vídeos d'entrevistes a donants en relació a les seves experiències, sobre les activitats realitzades pel Banc de Llet. En els darrers anys les xarxes socials com *Facebook*, *Instagram* i *Twitter* també han esdevingut un recurs molt utilitzat en el que freqüentment es publica informació i dades actualitzades sobre les donacions de llet, vivències de donants i receptors, consells dels professionals dels Bancs de Llet i totes les activitats i esdeveniments que es duen a terme per la promoció i difusió del tema.

Varis estudis coincideixen en que la informació proporcionada en les campanyes dels mitjans de comunicació haurien d'anar acompanyades d'una caracterització de les mares donants, no només amb dades sociodemogràfiques, donada la gran variabilitat en les característiques de les dones reflexades en els estudis (33).

1.1.2.3.1. Programes a nivell mundial i europeu

L'Associació Europea del Banc de Llet (EMBA) organitza congressos a nivell europeu i mundial sobre anys alterns a Lisboa, Estambul, Lyon i més recentment a Glasgow. L'últim congrés celebrat en l'any 2017 es van presentar programes com "Human Milk Banking in a Global World" i es van tractar temes com el banc de llet en recolzament de la salut mundial; el tractament de la llet donada; investigació de la llet humana i microorganismes; Epidemiologia i recolzament de la lactància (34). A més a més, l'any 2018 EMBA va anunciar el primer congrés internacional de la investigació de donants de llet humana a Milà, amb la finalitat de proporcionar l'oportunitat de presentar investigacions rellevants de la llet humana i les seves donacions (35).

1.1.2.3.2. Programes a nivell espanyol

L'Associació Espanyola del Banc de Llet Humana (AEBLH) també anuncia tots els congressos que tindran lloc per a la formació actualitzada dels professionals sobre la lactància materna i les donacions de llet humana (36). També es comú que es duguin a terme tallers especials a dones embarassades que en un futur puguin ser donants de llet humana. Les associacions de promoció de la lactància materna i els grups d'ajuda a la lactància són un àmbit en el que, en

ocasions, es fa difusió de les donacions de llet humana. D'altra banda, en algunes comunitats com a Madrid, es promou el BLH amb la creació d'una xarxa de professionals "Amigos del Banco de Leche" que consta de professionals sanitaris de centres d'atenció primària i hospitalària formats específicament per la captació de donants. Aquests reben la informació actualitzada i l'estat d'existències per conèixer la situació de carència o saturació de la capacitat del banc (37).

A més a més, l'Associació Espanyola del Banc de Llet Humana (AEBLH) organitza el dia mundial de la donació de llet materna el 19 de maig des de l'any 2014. En aquest dia s'organitzen activitats que s'uneixen diferents Bancs de Llet materna d'arreu d'Espanya com el de l'hospital 12 de Octubre de Madrid, el de Catalunya i el de l'hospital Virgen de las Nieves de Granada. Aquestes activitats consisteixen en l'organització de trobades entre donants i receptors, entrega d'obsequis i jocs organitzats per als petits, recollida d'experiències de les donants i de receptors o presentacions divulgatives sobre la donació de llet materna i els Bancs de Llet Humana (38).

L'AEBLH ofereix una guia d'estratègies de comunicació per la promoció de les donacions de llet materna en la seva pàgina web. Aquesta inclou informació sobre la població a la qual ha d'anar dirigida i com influeix en aquesta, els canals de comunicació i apropament a les possibles donants amb missatges claus i estratègies per la implementació d'activitats en la comunitat (39).

1.1.2.3.3. Programes a nivell català

A Catalunya, el banc de llet MAMA ha creat una aplicació mòbil (Lact App) en la que es promou la donació de llet materna amb diversos continguts, entre els quals es troben més de 40 preguntes i respostes que inclouen els dubtes més comuns entre les donants de llet materna i consells pràctics per la donació (40).

A més a més, a Catalunya existeix la Lliga de la Llet de Catalunya, una organització que està present en més de 60 països i és la més reconeguda, estesa i acreditada en el món. L'OMS i UNICEF la reconeixen com a Organització no Governamental (ONG). La Lliga de la Llet treballa amb un comitè mèdic, organitza nombrosos congressos i ofereix un servei complementari al personal sanitari basat en l'ajuda que una mare pot oferir a una altra mare a través de reunions periòdiques, consultes telefòniques i publicacions (41).

El banc de llet MAMA disposa de la seva pàgina web dirigida a tota la població en la que trobem informació bàsica sobre les donacions de llet materna, així com les condicions bàsiques que ha de complir una donant, els passos a seguir per la donació, el compromís que adquireix amb el Banc de Llet, la funció i la finalitat que té el BLH, a qui va dirigida la llet donada i també varies recomanacions sobre la lactància materna i hàbits saludables. En la mateixa web hi trobem el fullet informatiu en llengua espanyola i catalana que explica detalladament la informació sobre el Banc de Llet materna, el procés de la donació i els centres fixes que disposa arreu de Catalunya. També hi trobem el formulari que proporciona el Banc de Llet i que ha de ser omplert per la donant. En aquest s'obtenen les dades personals de la donant, la història obstètrica, clínica i social i s'exposen els diferents casos en que la donant ha de contactar amb el BLH per informar sobre la situació (5).

1.1.2.4. Procés de donació de llet materna

L'objectiu del Banc de Llet Materna és garantir l'alimentació amb llet materna a tots els prematurs o nounats que es trobin en situació de risc o que no poden ser alletats per la seva pròpia mare. El Banc de Llet rep, conserva, processa i subministra una llet de qualitat i segura per al nadó. Per tal de garantir aquesta qualitat de la llet, les donants han de complir inicialment una sèrie de requeriments i condicions de salut per començar el procés de donació (9).

1.1.2.4.1. Requeriments per ser donant de llet materna

Segons els protocols del Banc de Llet del Banc de Sang i Teixits de Barcelona (BST) i per tant, els requeriments que té el Banc de Llet de l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova de Lleida per ser donant de llet materna són els següents (9):

- Tenir la lactància correctament establerta.
- Tenir suficient llet.
- Presentar bon estat de salut i seguir uns hàbits de vida saludables.

Les donants també podran ser excloses i contraindicades per la donació de llet materna si presenten algun dels següents casos (9):

- Prendre de forma regular fàrmacs o consum de drogues o altres tòxics.
- Presentar determinades malalties cròniques o infeccioses (VIH, hepatitis B i C o

neoplàsies).

- Ser fumadora.
- Consumir begudes alcohòliques.

Les donants hauran de contactar i comunicar al Banc de Llet si durant el procés de donació presenten alguna situació com (9):

- Prendre medicaments, homeopatia o suplementes vitamínics.
- Consum d'herbes medicinals en infusió, herba o oli essencial.
- Seguiment d'una teràpia o intervenció quirúrgica.
- Vacunació.
- Malaltia aguda o infecciosa.
- Consum de cafè o altres begudes amb cafeïna o teïna.

1.1.2.4.2. Passos per la donació

Una vegada la dona es posi en contacte amb el Banc de Llet, se li farà una entrevista mèdica i una extracció sanguínia. Si els resultats d'aquesta són correctes, es facilitarà informació sobre el procés: recomanacions higièniques, esterilització del material utilitzat, procés d'extracció i conservació de la llet. A més, se li proporcionarà el material necessari per l'extracció: tirallet (si ho necessita), els recipients estèrils per la conservació fins al lliurament i les etiquetes identificables dels envasos. La llet es pot extreure de forma manual o amb el tirallet (9).

La donant dóna la quantitat de llet que vulgui, sense un volum determinat i durant el temps que ella desitgi. Davant de qualsevol canvi en la salut, medicació o possible abandonament de la donació cal avisar el Banc de Llet (9).

1.1.2.5. Casos en els que es dóna llet materna

En la gran majoria de casos en que la dona decideix fer-se donant de llet materna són dones sanes, es troben en el primer semestre del període de lactància, tenen una secreció de llet superior a les necessitats del seu fill/a i estan disposades a donar-la per lliure voluntat. D'acord als estudis que analitzen les característiques més comuns de les donants, es troba que les principals motivacions que presenten són la satisfacció d'actuar de forma desinteressada en benefici d'un altre i el fet de produir grans volums de llet. Aquest últim

punt és una característica molt present entre les donants perquè la producció excessiva de llet els produeix ingurgitació mamària amb el conseqüent dolor i per tant, la donació podria ser una oportunitat per calmar aquests símptomes. La decisió de donar llet també està influenciada per la informació donada pel Banc de Llet a través de tríptics que s'entreguen en l'alta hospitalària post-part i per altra banda, la percepció positiva del seu entorn socio-familiar sobre la decisió de ser donant de llet humana, ja que molts d'ells no coneixen l'existència dels Bancs de Llet ni la seva finalitat (30,33).

1.1.2.5.1. Donació de llet materna en el dol neonatal

Un grup de dones possibles donants de llet materna són les que es troben en dol neonatal. Diferents estudis assenyalen com la lactància materna i el seu abordatge fisiològic té un efecte positiu per les mares en situació de dol neonatal i com la donació de la llet humana pot ser un factor de recolzament i reforç per l'elaboració del dol (42,43). La principal pregunta que pot sorgir quan es parla sobre la donació de llet materna després de la pèrdua del nadó és per què la mare voldria donar la seva llet després de la mort del seu fill. A més de l'acte altruista d'ajudar a la salut d'un altre nadó, per moltes dones el fet d'extreure la seva llet i donar-la facilita la integració de la pèrdua en les seves vides, donar-li un significat i fer-li front a la situació. Per altres dones aquest acte és una forma de validar la seva maternitat i establir una connexió amb el seu nadó, fet important per l'elaboració del dol (44,45).

Les investigacions i la promoció sobre la donació de llet materna abans i després de la mort infantil són escasses. És fonamental que aquest perfil de dones rebin un suport emocional després de la pèrdua i disposin de facilitats per accedir al procés de la donació. És per això que el personal sanitari, especialment els i les infermers/es tenen la posició ideal per educar a les dones i les famílies sobre la donació de llet en els períodes de dol neonatal (39,46,47).

1.1.2.6. Mètode d'extracció de la llet materna

Els professionals del Banc de Llet, especialment infermeria, dóna molta importància a l'educació sobre el procés d'extracció i conservació de la llet materna per ser donada, ja que al contrari la llet podria ser refusada pel Banc de Llet un cop arriba per ser analitzada. Perquè l'extracció de la llet sigui òptima per la donació es donen les següents recomanacions (12,48):

- Buscar un lloc tranquil i agradable.
- És útil que l'extracció de llet estigui inclosa en la rutina diària, així s'aconsegueix millorar la quantitat i el temps de donació. L'extracció de primera hora del matí sol ser la més eficaç, però altres horaris poden ser més adequats per la donant segons el temps i la tranquil·litat que disposi.
- Evitar l'aplicació de productes que alterin el sabor o l'olor de la llet com les cremes o olis hidratants.
- Abans de l'extracció s'ha de retirar els anells, polseres i rellotge, rentar-se les mans amb aigua i sabó i recollir-se el pèl. Per la higiene del pit és suficient d'una diària. Per evitar que la llet materna arribi contaminada al Banc de Llet i que per tant, sigui rebutjada, s'ha d'extremar les mesures d'higiene personal i del material utilitzat.
- Les mares que estiguin en procés d'un constipat comú hauran d'utilitzar mascareta per evitar la contaminació de la llet.
- Preparar tot el material necessari per l'extracció proporcionat pel Banc de Llet. Les mesures d'esterilitat i asèpsia són molt importants a l'hora de manipular el material estèril.
- Estimulació del pit amb massatge suau en forma circular i fer rodar suaument els mugrons entre els dits intentant dirigir la llet cap a l'arèola i el mugró per desencadenar el reflex d'ejecció de la llet. Per últim, es poden sagnar els dos pits inclinant-se cap endavant.

L'extracció de la llet materna es pot realitzar de forma manual o amb tirallet segons la preferència de la mare (12,48):

- **Tècnica d'extracció manual:** Es realitza directament al recipient estèril proporcionat pel Banc de Llet.
  - Després de realitzar l'estimulació dels pits durant uns minuts, es col·loquen el dit polze i els dits índex i mig formant una "C" a uns 3-4 cm del mugró.
  - S'aplica pressió cap a les costelles o fons del tòrax i es roden els dits en direcció al mugró. Pressionar i soltar de forma intermitent i rítmica: pressionar, soltar, pressionar. Si la llet no flueix de forma immediata, no s'ha de pressionar més fort, sinó més constant i rítmic fins que s'estimuli el reflex d'ejecció.

- Cada 10-20 compressions es recomana canviar d'un pit a l'altre fins que es buidin els dos. El procediment complet té una duració aproximada de 20-30 minuts.
- **Tècnica d'extracció amb tirallet:** S'utilitza el tirallet elèctric proporcionat pel Banc de Llet.
  - Existeixen diferents mides d'embut segons la forma i mida del pit i utilitzen el sistema de succió al buit o de succió-injecció. Cal seguir les instruccions de cada model.
  - La preparació dels pits és la mateixa que en l'extracció manual.
  - S'ha de pujar la intensitat de la succió poc a poc fins el màxim que es toleri, evitant una força de succió mantinguda en un temps massa perllongat, ja que pot produir dany als pits. L'extracció mai ha de ser dolorosa, si pel contrari ho és, s'ha d'interrompre immediatament l'extracció.
  - Tots els utensilis del sistema que han estat en contacte amb la llet han de ser rentats després de cada extracció.
  - Finalment s'han d'esterilitzar les peces una vegada al dia amb aigua bullint durant 10-15 minuts.

Tant per l'extracció manual com l'elèctrica, la llet haurà de ser guardada en els recipients especials i estèrils proporcionats pel Banc de Llet. En cap dels dos casos s'ha d'omplir totalment el recipient, sinó que s'ha de deixar lliures 2 cm per evitar que es trenqui l'envàs quan es congeli. La llet extreta i emmagatzemada als recipients haurà de ser identificada amb les etiquetes també proporcionades pel Banc de Llet, on s'haurà d'anotar el volum de llet extret, la data i hora d'extracció (12,48).

1.1.2.7. Mètode de conservació i transport de la llet materna

El següent pas a l'extracció i identificació del recipient és la congelació immediata de la llet a -20°C. El recipient s'ha de situar en el congelador del domicili el més allunyat possible de la porta i evitar el contacte amb altres aliments introduint-los en una bossa de plàstic per evitar la contaminació del recipient i de la llet. La llet es pot conservar congelada al domicili de la donant durant un període màxim de quatre setmanes. Abans d'aquestes setmanes el Banc de Llet vindrà a recollir al domicili de la donant els recipients de llet extreta fins al moment. Mantenir la cadena del fred és fonamental per garantir la qualitat de la llet, per

aquest motiu si la donant decideix portar la llet presencialment al Banc de Llet, ho haurà de fer en un recipient aïllant de qualitat amb acumuladors de fred o una nevera portàtil amb gel. Posteriorment a cada donació, el Banc de Llet reposarà el material necessari per les pròximes extraccions (12,48).

1.1.2.8. Tractament i distribució de la llet materna

Tot i que la llet protegeixi als nadons de determinats patògens del medi ambient a través d'anticossos específics, es pot donar la transmissió de certs patògens virals a través de la llet d'algunes mares (29,49). Per aquest motiu, la llet de banc es sotmesa a un tractament tèrmic i de pasteurització, el qual consisteix en l'escalfament de la llet a temperatures de 62,5°C durant 30 minuts seguit d'un ràpid refredament, controlant i registrant de forma continua la temperatura de la llet durant el procés. Aquest mètode ha demostrat eliminar virus o contaminacions bacterianes de la llet humana (50–52).

Per garantir la seguretat del consum de la llet de banc, aquesta es sotmesa a un anàlisi microbiològic i de macronutrients per conèixer el contingut en energia, grasses, proteïnes, lactosa i aigua de la llet (53).

Posteriorment a la pasteurització i l'envasament al buit dels recipients, la llet es congela a una temperatura de -80°C fins que aquesta es distribueix al pacient que ho requereix per ordre mèdica (29). La petició de llet materna de banc la inicia l'especialista pediatra referent del nadó. També és necessari que els pares omplin el full de sol·licitud i signin el full de consentiment informat. Generalment, els nadons que reben la llet materna de banc presenten algunes de les següents condicions (29):

- Pes al naixement menor a 1.500 g.
- Naixement abans de les 32 setmanes de gestació (prematurus extrems).
- Retràs en el creixement intrauterí.
- Intolerància digestiva.
- Cirurgia abdominal.
- Pèrdua del benestar fetal.

Una vegada la Unitat de Cures Intensives Neonatals (UCINN) reben la llet de banc congelada, es conserva a la nevera a una temperatura de 4°C perquè es vagi descongelant. La llet

descongelada es pot utilitzar en un màxim de 24 hores i la que es preveu que no s'utilitzarà en aquest interval de temps es manté al congelador a -20°C fins tres mesos. Prèviament a l'administració de la llet al nadó en la unitat de cures neonatals, aquesta serà escalfada pel personal sanitari (29).

2. JUSTIFICACIÓ

L'últim informe anual d'indicadors de salut perinatal a Catalunya realitzat pel Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya de l'any 2017 indica que la taxa de nadons amb prematuritat extrema s'ha situat en un 11,7%, xifra que ha anat en augment des de l'any 2015. La millor opció d'alimentació per als nadons amb prematuritat extrema és la llet materna de banc degut als múltiples beneficis que presenta la llet materna, entre ells la prevenció de malalties infeccioses i intestinals com l'enterocolitis necrosant.

La donació de la llet materna recau en un perfil de població molt concreta com són les dones en període de lactància amb llet suficient per alimentar el seu nadó i que compleixen una sèrie de requisits. A Catalunya el 87,9% dels nadons reben alletament matern al nàixer, la qual cosa indica que el nombre total de dones que es poden trobar dins del perfil de donadores de llet materna és molt ampli.

Es considera de gran importància la promoció i difusió del procés de donació de llet materna i el funcionament dels Bancs de Llet Humana. Fins l'actualitat s'han portat a terme diversos programes i s'han utilitzat múltiples recursos per difondre la informació i fer possible una major captació de donants entre dones que alleten els seus nadons, tenen bona salut i mantenen hàbits saludables. Tot i així, segueix essent necessari l'augment de donacions de llet ja que hi ha nadons que ho precisen per la seva supervivència. També s'ha observat que les dones en dol neonatal són possibles donants de llet humana i la difusió en aquesta població és molt escassa.

Per aquests motius és necessari un programa d'intervenció que fomenti la donació de llet materna entre les dones en l'etapa de preparació al part i en el post-part. Degut a la poca continuïtat en la promoció del tema i l'escassa utilització dels recursos disponibles per fer difusió de les donacions de llet materna per part dels professionals sanitaris, també és necessari que el programa vagi dirigit a l'equip multidisciplinari que atén a la dona, format pels professionals de ginecologia, llevadores, pediatria i d'atenció del dol neonatal tant en l'àmbit hospitalari com de primària amb la finalitat de proporcionar les eines necessàries per la correcta difusió de les donacions de llet materna.

3. HIPÒTESI I OBJECTIUS

3.1. HIPÒTESI

Una intervenció infermera d'educació dirigida a dones en període pre-part i post-part i als professionals sanitaris relacionats amb el pre i post-part sobre la donació de llet materna i el funcionament dels bancs de llet, augmentarà les donacions de llet materna.

3.2. OBJECTIU GENERAL

Dissenyar un programa d'intervenció infermera per augmentar el nivell de coneixement sobre la donació de llet materna i el funcionament dels Bancs de Llet entre la població.

3.3. OBJECTIUS ESPECÍFICS

- Promocionar les donacions de llet materna i el funcionament dels Bancs de Llet.
- Augmentar el número de donacions de llet materna.
- Identificar les necessitats de la població del territori respecte el Banc de Llet.
- Coordinar un equip multidisciplinari que augmenti el foment de les donacions de llet materna i doni cobertura a les necessitats dels nounats.
- Fer educació de la salut en les mares en etapa de pre-part i post-part.

4. METODOLOGIA

4.1. TÈCNIQUES PER LA RECOLLIDA DE LA INFORMACIÓ

En primer lloc es va realitzar una cerca bibliogràfica per conèixer el funcionament del Banc de Llet, el procés de donació, l'estat actual de les donacions i els recursos disponibles o programes que es duen a terme per la captació de noves donants. La cerca bibliogràfica es va fer mitjançant les bases de dades PubMed, Cochrane Library i CINAHL amb les següents paraules clau: “Banc de Llet”, “donació de llet materna”, “llet materna”, “llet de banc” i “prematuro”. Aquestes paraules van estar combinades amb els operadors booleans AND i OR.

A més a més, per conèixer amb profunditat el funcionament del Banc de Llet i l'estat actual de les donacions, es va establir una entrevista personal amb la infermera responsable de les donacions del Banc de Llet a la ciutat de Lleida, concretament en l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova (*Annex 6*). En aquesta entrevista també s'investiga el grau de difusió que fan els professionals sanitaris dels Centres d'Atenció Primària de Lleida, del Banc de Llet i de l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova.

Posteriorment es va investigar el nivell de coneixement de les dones de la població que es trobaven en període post-part hospitalitzades mitjançant una sèrie de preguntes respecte el procés de donació de llet materna i el funcionament del Banc de Llet. A través del sondeig es va identificar el baix nivell de coneixement i l'escassa o nul·la informació que van rebre aquestes dones durant els controls prenatals sobre la donació de llet materna.

També es van explorar els programes de promoció de les donacions de llet materna a nivell internacional, europeu, nacional, en el Banc de Llet de Catalunya i específicament a Lleida.

Una vegada finalitzat el procés d'investigació mitjançant la cerca bibliogràfica i les entrevistes establertes, es va identificar la necessitat de dissenyar un programa per donar a conèixer el procés de la donació de llet materna entre les dones gestants i les que ja tenen la lactància establerta. Degut a la necessitat d'augmentar la utilització de recursos per fer difusió del tema, el programa també anirà dirigit als professionals sanitaris que proporcionaran la informació a les dones gestants en les visites prenatals i post-natals o a les dones que es troben en dol neonatal. Aquests professionals als quals anirà dirigit el programa són el personal de ginecologia, pediatria, llevadores i els responsables d'atenció al dol neonatal.

4.2. TIPUS D'ESTUDI

Programa d'intervenció d'educació per la salut.

4.3. CONTEXT DE L'ESTUDI: ÀMBIT I PERÍODE

El programa es durà a terme en l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova (grup de professionals) i en el Centre d'Atenció Primària 11 de Setembre (grup de dones embarassades i en període de lactància), ambdós a la ciutat de Lleida que atenen a una població de característiques sociodemogràfiques similars.

L'HUAV compta amb el servei de ginecologia i obstetrícia que ofereix l'atenció i el control de l'embaràs de risc baix i mitjà; i el servei de pediatria (54).

Els centres d'Atenció Primària de Lleida compten amb el servei de pediatria i d'atenció a la Salut Sexual i Reproductiva de la dona (55).

4.4. PARTICIPANTS

4.4.1. Població diana

El programa d'intervenció anirà dirigit a:

- Dones gestants que es trobin en el tercer trimestre d'embaràs.
- Dones en període post-part amb la lactància correctament establerta des de fa menys d'un any.
- Professionals de ginecologia, llevadores i pediatria de l'àmbit hospitalari i primari de Lleida.
- Professionals que atenen el dol neonatal a Lleida.

4.4.2. Criteris d'inclusió

- Dones gestants en període pre-part en el tercer trimestre d'embaràs.
- Dones en període post-part amb la lactància correctament establerta des de fa menys d'un any.
- Dones que acudeixin als controls pre-natals i post-natals de l'hospital i/o del seu Centre d'Atenció Primària.
- Que acceptin assistir a les activitats de promoció de donació de llet materna.
- Majors d'edat (+18 anys).

4.4.3. Criteris d'exclusió

- Dones embarassades que no acudeixen al control maternal.
- Dones embarassades sense intenció de lactar el seu nadó.
- Dones amb nadons de més d'un any.
- Dones que consumeixen tòxics: drogues, alcohol o tabac.
- Dones que presenten malalties infeccioses com VIH, hepatitis B i C.

5. DISSENY DEL PROGRAMA

Donada la necessitat de l'augment de donacions de llet materna, així com la manca de coneixements sobre el tema, aquesta intervenció està dissenyada per augmentar el nivell de coneixement de les dones gestants en el tercer trimestre d'embaràs i aquelles que es troben en període de lactància des de fa menys d'un any.

A més a més, degut a l'escassa utilització de recursos de difusió per part dels professionals sanitaris de ginecologia, llevadores, pediatria i d'atenció al dol neonatal, es proporcionarà les eines i recursos perquè posteriorment en facin difusió a les dones que atenen en els períodes pre i post-part.

La intervenció d'aquest projecte consisteix en el disseny d'un programa que contingui uns tallers informatius i educatius sobre el funcionament dels Bancs de Llet i les donacions de llet materna dirigits a les poblacions anteriorment anomenades. Per aconseguir els objectius proposats es duran a terme diferents sessions amb activitats informatives-educatives de les quals s'analitzarà la seva efectivitat mitjançant un pre-test i post-test a la intervenció. D'aquesta manera es podrà avaluar si la intervenció és efectiva i poder-la implantar a la pràctica.

Tota la informació proporcionada en els qüestionaris serà recollida i posteriorment dissociada de forma anònima. Les dades recollides durant el programa estaran identificades mitjançant un codi per assegurar l'absoluta confidencialitat dels participants. Els resultats es recolliran i es registraran en la base de dades dissenyada especialment pel projecte.

5.1. FASES DE LA INTERVENCIÓ

- Fase 1. Diagnòstic

En la primera fase del projecte s'elabora una entrevista amb el Banc de Llet de la ciutat de Lleida per conèixer la situació actual de les donacions de llet humana i obtenir informació i dades necessàries sobre les activitats de difusió que es porten a terme des del Banc de Llet.

Posteriorment s'investiga el nivell de coneixement i de difusió sobre el tema en els Centres d'Atenció Primària i en l'HUAV per part dels professionals en ginecologia, llevadores, pediatria i d'atenció al dol neonatal.

A més a més, es valora el nivell de coneixement de les dones de la població respecte la

donació de llet materna i el Banc de Llet. S'identifica el baix nivell de coneixement de la majoria de dones possibles donants de llet, es valora la magnitud del problema i es conclou la necessitat d'augmentar el nivell de coneixement i el número de donacions en relació als naixements que hi ha actualment.

- **Fase 2. Disseny de la intervenció**

En aquesta fase es porta a terme el disseny de diferents activitats informatives i educatives enfocades a promocionar i augmentar els coneixements sobre la donació de llet materna i el funcionament del Banc de Llet. S'acota el disseny de les sessions informatives tenint en compte l'evidència científica actualitzada i els recursos disponibles més adients. A més a més, es recullen els recursos humans i materials necessaris, així com la disponibilitat de les instal·lacions necessàries de l'HUAV i el CAP 11 de Setembre de Lleida. També es determina la data i hora de les sessions mitjançant el cronograma establert pel projecte de la manera més efectiva possible.

- **Fase 3. Execució del programa**

Per una banda, el programa es desenvoluparà entre els professionals d'àmbit hospitalari i primària que atenen a la dona embarassada (ginecologia i llevadores), en període de lactància (pediatria) o que atenen el dol neonatal de la mare i que compleixin els criteris d'inclusió. Les sessions dirigides als professionals es duran a terme dins de l'horari laboral i per aquest motiu es repetirà la mateixa sessió en el torn de matí i posteriorment en el torn de tarda.

D'altra banda, les sessions informatives també aniran dirigides a les dones gestants que es trobin en el tercer trimestre d'embaràs o aquelles que es trobin en període post-part i tinguin la lactància materna correctament establerta des de fa menys d'un any.

Les sessions dirigides a les dones i professionals les durà a terme la infermera responsable del projecte amb la col·laboració de la infermera referent del Banc de Llet a Lleida durant els mesos de Març, Abril i Maig, segons el cronograma establert. La totalitat del programa tindrà una duració de 7 mesos.

- **Fase 4. Avaluació i conclusions**

L'avaluació de l'efectivitat de la intervenció es portarà a terme tenint en compte els següents aspectes:

- Coneixements obtinguts de la població que ha participat.
- Augment de donacions de llet materna de les dones que han participat en les sessions educatives.
- Augment de la difusió del tema per part dels professionals sanitaris.
- L'assistència i participació de les dones i professionals a les sessions educatives.

Tots els resultats es recolliran en la base de dades dissenyada especialment pel projecte. Posteriorment a l'avaluació dels resultats es trauran les conclusions de la intervenció per poder afirmar o refutar la hipòtesi plantejada inicialment. Tota la informació serà recollida de forma anònima i posteriorment dissociada.

- **Fase 5. Difusió de l'estudi**

Una vegada finalitzada la intervenció, es farà difusió i es publicaran els resultats de forma anònima perquè es puguin realitzar més projectes seguint aquesta línia.

5.2. RECURSOS PREVIS A LA INTERVENCIÓ

- Recerca bibliogràfica del funcionament dels Bancs de Llet, el procés de donació de llet materna i tots els recursos existents que promociónen les donacions i augmenten els coneixements de les dones en el període pre-part i post-part.
- Recerca bibliogràfica dels programes i esdeveniments que es porten a terme a nivell mundial, europeu, espanyol i català.
- Col·laboració amb el Banc de Llet a la ciutat de Lleida mitjançant una entrevista personal amb la infermera referent del Banc de Llet materna en l'HUAV. La finalitat de la reunió va ser tenir la primera presa de contacte amb el personal del Banc de Llet, debatre sobre la necessitat de realitzar aquest programa, així com conèixer la situació actual de les donacions de llet, els recursos que s'utilitzen per la seva difusió per part del Banc de Llet i també pels professionals sanitaris (*Annex 6*).
- Identificació i valoració del nivell de coneixement i de difusió sobre el tema en els Centres d'Atenció Primària de Lleida i en l'HUAV per part dels professionals de ginecologia, llevadores, pediatria i d'atenció al dol neonatal.

- Identificació i valoració del nivell de coneixement de les dones respecte la donació de llet materna i el Banc de Llet.
- Detecció dels professionals de ginecologia, llevadores i pediatria d'àmbit hospitalari i d'atenció primària de Lleida que acceptin la participació en les sessions informatives.
- Detecció dels professionals que atenen el dol neonatal de la dona que acceptin la participació en les sessions informatives.
- Detecció de les dones gestants en el tercer trimestre d'embaràs i aquelles en període post-part amb la lactància establerta des de fa menys d'un any, que acudeixen als controls corresponents al seu centre d'atenció primària i/o a l'HUAV, que acceptin la participació en les sessions i que compleixin els criteris d'inclusió.
- Detecció de la infermera referent de les donacions de llet materna del Banc de Llet de Lleida perquè col·labori en les sessions dirigides a les dones i als professionals.
- Comprovació de disponibilitat i reserva d'una sala en el CAP 11 de Setembre i en l'HUAV per les dates establertes.

5.3. CRONOGRAMA

El programa tindrà una duració de 7 mesos. S'iniciarà en el mes de Gener de 2020 i finalitzarà al Juliol del 2020. A continuació es mostra el cronograma previst per les diferents etapes del programa.

	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	Juliol
Fase de diagnòstic							
Disseny de la intervenció							
Sessions als professionals							
Sessions a les dones							
Avaluació i conclusions							
Difusió de l'estudi							

Taula 1. Cronograma del programa

5.4. ACTIVITATS

A continuació s'exposa el disseny de les sessions formativo-educatives sobre la donació de llet materna i el funcionament del Banc de Llet dirigides a les dones i als professionals sanitaris.

Activitat	Sessió	Usuaris	Data	Lloc
Tallers als professionals	1ª: Presentació del programa i d'informació clau	Professionals de ginecologia, llevadores, pediatria i d'atenció al dol neonatal	12/03/2020 a les 8:15h o 15:15h	HUAV
	2ª: Taller d'estratègies de difusió	Professionals de ginecologia, llevadores, pediatria i d'atenció al dol neonatal	02/04/2020 a les 8:15h o 15:15h	HUAV
	3ª: Taller de cloenda	Professionals de ginecologia, llevadores, pediatria i d'atenció al dol neonatal	23/04/2020 a les 8:15 o 15:15h	HUAV
Tallers a les dones	1ª: Presentació de la intervenció	Dones gestants en el tercer trimestre de l'embaràs i en període post-part	05/03/2020 a les 18h	CAP 11 Setembre de Lleida
	2ª: Taller d'informació-educació	Dones gestants en el tercer trimestre de l'embaràs i en període post-part	26/03/2020 a les 18h	CAP 11 Setembre de Lleida
	3ª: Taller de cloenda	Dones gestants en el tercer trimestre de l'embaràs i en període post-part	26/05/2020 a les 18h	CAP 11 Setembre de Lleida

Taula 2. Sessions del projecte

Tallers informatius-educatius dirigits als professionals sanitaris de ginecologia, llevadores, pediatria i d'atenció al dol neonatal

A continuació s'exposen les sessions dissenyades pels professionals sanitaris relacionats amb el pre-part i post-part de la dona: ginecologia, llevadores, pediatria i d'atenció al dol neonatal.

El programa dirigit als professionals consta de **tres sessions voluntàries** amb una **duració d'una hora** cadascuna.

Les tres sessions es realitzaran en una **sala reservada del HUAV** dins de l'horari laboral (una sessió per cada torn laboral) dels professionals participants segons el calendari establert:

- **1ª sessió: 12/03/2020 a les 8:15h o 15:15h.**
- **2ª sessió: 02/04/2020 a les 8:15h o 15:15h.**
- **3ª sessió: 23/04/2020 a les 8:15h o 15:15h.**

Les sessions seran dirigides per la infermera responsable del programa i també es comptarà amb la **col·laboració de la infermera referent de les donacions de llet del Banc de Llet de Lleida.**

- **Objectius de les sessions dirigides als professionals:**
  - Augmentar els coneixements dels professionals que participen i el foment de les donacions de llet materna.
  - Proporcionar totes les eines i recursos que hauran d'utilitzar per fer la difusió del tema entre les pacients.
- **Recursos necessaris per les sessions dirigides als professionals:**
  - Sala del HUAV amb capacitat de mínim 20 participants per realitzar les sessions, amb cadires suficients, un ordinador i un projector.
  - Carta informativa que s'entregarà als professionals on s'exposa l'objectiu del projecte, la seva estructura de desenvolupament i l'assegurança de la confidencialitat de les dades recollides (*Annex 3*).
  - Qüestionari que s'entregarà als professionals i el respondran de forma anònima, sobre els coneixements respecte les donacions de llet materna i els Bancs de Llet i l'ús que en fan actualment dels recursos disponibles per la difusió de les donacions (*Annex 2*).
  - Material audiovisual utilitzat en les sessions informatives (*Annexes 8, 9 i 10*).
  - Fullets informatius entregats als professionals que donaran a les seves consultes i a les 48h post-part en la planta de ginecologia i obstetrícia, per fer foment de les donacions de llet materna (*Annex 7*).
  - Accés a la pàgina web del Banc de Llet i al fullet informatiu virtual per obtenir més còpies.
  - Professionals de ginecologia, llevadores, pediatria i d'atenció al dol neonatal participants a les sessions.
  - Infermera referent de les donacions de llet materna en el Banc de Llet a Lleida com a col·laboradora en les sessions del programa.

1ª SESSIÓ ALS PROFESSIONALS: Presentació del programa i d'informació clau

➤ **Objectius de la 1ª sessió:**

- Establir un primer contacte amb els professionals, la infermera responsable del programa i la infermera referent del Banc de Llet de Lleida.
- Augmentar els coneixements respecte el tema exposat.
- Donar a conèixer la necessitat actual de l'augment del foment de les donacions de llet materna.
- Aclarir dubtes.
- Informar sobre la data de la pròxima sessió.

➤ **Continguts de la 1ª sessió:**

- Presentació del projecte, els seus objectius i la importància dels professionals sanitaris en la difusió de les donacions de llet materna.
- Exposició de la informació sobre les donacions i el Banc de Llet.
- Entrega de carta informativa sobre el projecte.
- Realització del qüestionari de coneixements.

➤ **Material necessari per la 1ª sessió:**

- Material audiovisual per la presentació del projecte (*Annex 8*).
- Carta informativa per al professionals participants (*Annex 3*).
- Qüestionari de coneixements (*Annex 2*).

2ª SESSIÓ ALS PROFESSIONALS: Taller d'estratègies de difusió

➤ **Objectius de la 2ª sessió:**

- Proporcionar els recursos i les eines per fer la difusió del tema entre les dones que atenen en les visites pre i post-natals i a les 48h post-part en el servei de ginecologia i obstetrícia abans de l'alta hospitalària de la mare i el nadó.
- Aclarir dubtes.
- Informar sobre la data de la pròxima sessió.

➤ **Continguts de la 2ª sessió:**

- Exposició d'estratègies de difusió pels professionals segons el perfil de dona que atenen.
- Es comunicarà als professionals que almenys una vegada hauran de informar a la pacient sobre la donació de llet materna i també entregaran el fullet informatiu en les consultes pre i post-natals. A través d'un registre informàtic, cada professional haurà de confirmar que ha realitzat la difusió de la informació i en quina visita ho ha fet.
- També es comunicarà que les infermeres que treballen en el servei de ginecologia i obstetrícia de l'hospital, proporcionaran el fullet informatiu i faran educació sanitària sobre la donació de llet a les dones en les 48h post-part, abans de l'alta hospitalària del nadó i de la mare. Aquesta tasca haurà de ser confirmada el mateix dia que es realitzi l'educació sanitària, de manera que quedarà registrada en el programa informàtic d'infermeria.
- Entrega als professionals del follet informatiu amb els continguts més importants per entregar-ho a les seves pacients.
- Facilitació de l'accés a la pàgina web del Banc de Llet i del follet informatiu virtual per fer còpies per les seves pacients.

➤ **Material necessari per la 2ª sessió:**

- Material audiovisual per l'exposició d'estratègies de difusió (*Annex 9*).
- Follet informatiu amb informació necessària sobre les donacions de llet materna (*Annex 7*).

3ª SESSIÓ ALS PROFESSIONALS: Taller de cloenda

➤ **Objectius de la 3ª sessió:**

- Conèixer el grau de coneixements obtinguts, la satisfacció dels participants i consells de millora.
- Fer un balanç de l'efectivitat del projecte realitzat.
- Aclarir dubtes finals.
- Agraïr la participació dels professionals al programa.

➤ **Continguts de la 3ª sessió:**

- Interacció voluntària entre els professionals compartint les seves situacions, experiències i resolució de possibles dubtes.
- Reproducció del vídeo del Banc de Llet:
<https://www.youtube.com/watch?v=SM0exagM6dY>
- Entrega del qüestionari final.
- Agraïments per la participació al programa.

➤ **Material necessari per la 3ª sessió:**

- Material audiovisual per la cloenda del projecte (*Annex 10*).
- Qüestionari final de coneixements (*Annex 2*).

- **Avaluació dels tallers dirigits als professionals:**

L'avaluació de l'efectivitat de l'activitat dirigida als professionals sanitaris de ginecologia, llevadores, pediatria i d'atenció al dol neonatal es portarà a terme tenint en compte els següents aspectes:

- **El nivell d'assistència** dels professionals que es van comprometre en la participació al programa mitjançant una llista de tots els noms dels participants que hauran de signar en cada sessió.
- **Augment de coneixements** sobre els temes exposats mitjançant la comparació de les respostes en el qüestionari de coneixements realitzat en la primera i la última sessió (*Annex 2*).
- **Augment de la utilització de recursos per la difusió del tema** a través de tres preguntes plantejades en els qüestionaris realitzats en la primera i la última sessió:

- ❖ Fas difusió o has proporcionat informació sobre les donacions de llet materna a les teves pacients?
- ❖ Tens intenció de fer difusió sobre les donacions de llet materna en un futur a les teves pacients?
- ❖ Quin recurs has utilitzat per fer difusió del tema a les teves pacients?

- Tots els professionals disposaran d'un registre informàtic on hauran de confirmar si han proporcionat informació sobre les donacions de llet materna i en quina visita ho han fet. D'aquesta manera es tindrà un registre exacte del foment que fan els professionals sobre les donacions de llet materna en les consultes pre i post-natals.
- A més a més, els professionals d'infermeria del servei de ginecologia i obstetrícia també disposaran d'un registre informàtic on constarà que han entregat el fullet informatiu i han realitzat l'educació sanitària respecte les donacions de llet a les dones en les 48h post-part, abans de l'alta hospitalària de la mare i el nadó.

Totes les dades obtingudes a través dels qüestionaris seran incorporades i registrades de forma anònima en la base de dades dissenyada específicament pel programa.

Tallers informatius-educatius dirigits a les dones en període pre i post-part

A continuació s'exposen les sessions dissenyades per les dones que es troben en el tercer trimestre d'embaràs (pre-part) i també les que tenen la lactància establerta des de fa menys d'un any (post-part).

El programa dirigit a les dones consta de **tres sessions voluntàries** amb una **duració d'una hora cadascuna**. Les dues primeres es realitzaran en un interval de temps d'un mes. La última sessió es farà passats dos mesos per valorar l'evolució de cada dona i les seves experiències. Entre mig de les sessions es faran arribar correus electrònics i cartes de motivació i sensibilització per seguir participant en el projecte.

Totes les sessions es realitzaran en una **sala reservada del CAP 11 de Setembre de Lleida**:

- **1ª sessió: 5/03/2020 a les 18h.**
- **2ª sessió: 26/03/2020 a les 18h.**
- **3ª sessió: 26/05/2020 a les 18h.**

Les sessions seran dirigides per la infermera responsable del programa i també es comptarà amb la **col·laboració de la infermera referent de les donacions de llet materna del Banc de Llet de Lleida**.

- **Objectiu de les sessions dirigides a les dones:**

Augmentar el nivell de coneixement sobre el procediment i la finalitat de les donacions de llet materna i el funcionament del Banc de Llet entre les dones gestants que es troben en el tercer trimestre d'embaràs i també aquelles que estiguin en període post-part amb la lactància establerta des de fa menys d'un any.

- **Recursos necessaris per les sessions dirigides a les dones:**

- Sala del CAP 11 de Setembre exclusivament dirigida a les dones en període pre-part i post-part, amb capacitat de 20 participants, amb cadires, un ordinador i un projector.
- Realització d'una carta informativa a les dones participants on s'exposa l'objectiu de la intervenció, el tipus de compromís i participació que s'espera i l'assegurança de la confidencialitat de les dades (*Annex 4*).
- Consentiment informat per la participació al projecte (*Annex 5*).
- Qüestionari sobre els coneixements previs respecte les donacions de llet materna i els Bancs de Llet (*Annex 1*).
- Material audiovisual utilitzat en cada sessió per reflexar els punts més importants de la informació donada (*Annexes 11, 12 i 13*).
- Fullets informatius entregats a les dones que participen amb els continguts més importants (*Annex 7*).
- Dones en el tercer trimestre d'embaràs i en període de lactància participants en el projecte.
- Infermera referent de les donacions de llet materna en el Banc de Llet a Lleida com a col·laboradora en les sessions del programa.

1ª SESSIÓ A LES DONES: Presentació de la intervenció

➤ **Objectius de la 1ª sessió:**

- Establir un primer contacte amb les dones participants, la infermera responsable del programa i la professional del Banc de Llet.
- Donar a conèixer el projecte.
- Crear interès i motivació en la realització de les següents sessions.
- Aclarir dubtes sorgits durant la sessió.
- Informar sobre la data de la pròxima sessió.

➤ **Continguts de la 1ª sessió:**

- Presentació del projecte, la seva finalitat dels professionals que la dirigeixen.
- Presentacions de les dones participants.
- Entrega de la carta informativa sobre el projecte.
- Entrega del consentiment informat per la participació.
- Realització del qüestionari de coneixements amb confidencialitat de dades.
- Reproducció del vídeo del Banc de Llet.

➤ **Material necessari per la 1ª sessió:**

- Material audiovisual per la presentació del projecte (*Annex 11*).
- Carta informativa per les dones participants (*Annex 4*).
- Consentiment informat per la participació al projecte (*Annex 5*).
- Qüestionari de coneixements per les dones participants (*Annex 1*).
- Vídeo del Banc de Llet: <https://www.youtube.com/watch?v=SM0exagM6dY>

2ª SESSIÓ A LES DONES: Taller d'informació-educació

➤ **Objectius de la 2ª sessió:**

- Proporcionar i augmentar els coneixements sobre el tema exposat.
- Sensibilitzar a les dones sobre la necessitat actual de la donació de llet materna.
- Aclarir possibles dubtes.
- Informar sobre la data de la pròxima sessió.

➤ **Continguts de la 2ª sessió:**

- Exposició de conceptes bàsics i la informació necessària sobre les donacions de llet materna i el funcionament del Banc de Llet.
- Explicació sobre el procés de donació (extracció, conservació i transport de la llet).
- Proporcionar el contacte per obtenir més informació sobre les donacions de llet.
- Entrega de follet informatiu amb els continguts més importants.

➤ **Material necessari per la 2ª sessió:**

- Material audiovisual amb informació sobre la donació de llet materna i el Banc de Llet (*Annex 12*).
- Follet informatiu sobre la donació de llet materna i el Banc de Llet (*Annex 7*).

3ª SESSIÓ A LES DONES: Taller de cloenda

➤ **Objectius de la 3ª sessió:**

- Conèixer el grau de coneixements obtinguts, la satisfacció de les participants i consells de millora.
- Compartir experiències i situacions.
- Aclarir possibles dubtes finals.

➤ **Continguts de la 3ª sessió:**

- Interacció voluntària entre les dones compartint les seves situacions i experiències.
- Comunicació d'opinions, consells i recomanacions de millora sobre el programa.
- Entrega del qüestionari final de coneixements.
- Agraïments per la participació al programa.

➤ **Material necessari per la 3ª sessió:**

- Material audiovisual d'experiències en relació a la donació de llet materna (*Annex 13*).
- Qüestionari de coneixements per les dones participants (*Annex 1*).

- **Avaluació dels tallers dirigits a les dones en període pre-part i post-part**

Per l'avaluació de l'activitat dirigida a les dones en període pre-part en el tercer trimestre d'embaràs i aquelles que es troben en període post-part amb la lactància establerta des de fa menys d'un any es tindran en compte els següents aspectes:

- **Avaluació del nivell de coneixements respecte el tema:** Es passarà un qüestionari idèntic en la primera i última sessió. Aquest conté preguntes bàsiques sobre el procediment de la donació de llet materna, la situació i el funcionament del Banc de Llet, els quals s'han exposat al llarg de les sessions (*Annex 1*).
- **Avaluació de l'efectivitat de la intervenció**
  - S'avaluarà el **nivell d'assistència** de les dones que es van comprometre en la participació al programa mitjançant una llista de tots els noms de les participants que hauran de signar en cada sessió.
  - S'identificarà el **número de dones que han participat en les sessions del programa i que posteriorment s'han fet donants de llet materna o manifesten que estan disposades a ser donants de llet en un futur**. Això es podrà avaluar a través de dues preguntes que es plantegen en el qüestionari realitzat en la primera i última sessió:

- ❖ *Ets actualment donant de Llet materna o ho has estat?*
    - ❖ *Tens intenció de fer-te donant de llet materna en un futur?*
  - A través de les dades del Banc de Llet, s'identificarà si hi ha un **augment en les donants de llet materna i en els litres de llet donada**.

Totes les dades procedents dels qüestionaris i les del Banc de Llet seran incorporades i registrades de forma anònima en la base de dades dissenyada específicament pel programa.

5.5. AVALUACIÓ FINAL DE LA INTERVENCIÓ

Per l'avaluació de l'efectivitat de la intervenció d'aquest programa es tindran en compte els següents aspectes:

- Número de dones que realitzen almenys una donació de llet i que hagin assistit als tallers informatius, els litres de llet donada per cada una d'elles, la data d'inici i final de les seves donacions i on han rebut la informació necessària sobre el procés de donació.
  - Aquesta informació s'obtindrà a través de les dades proporcionades pel Banc de Llet i pel qüestionari respòs en la primera i última sessió.
- Augment de coneixements de les dones participants.
  - El nivell de coneixement s'avaluarà mitjançant el qüestionari entregat en la primera i última sessió de les dones.
- Augment de coneixements dels professionals participants.
  - Aquesta informació s'obtindrà a través del qüestionari respòs en la primera i última sessió dels professionals.
- Augment de la utilització de recursos de difusió per part dels professionals sanitaris.
  - Es podrà comprovar si els professionals sanitaris han proporcionat informació sobre les donacions de llet materna en les consultes pre i post-natals o a les 48h post-part, a través del registre informàtic del que disposen i en el qual hauran de confirmar cada vegada que facin l'educació sobre el tema.
- Nivell d'assistència dels participants a les sessions del programa.
  - Es valorarà mitjançant el registre d'assistència que farà la infermera responsable del programa en cada sessió.

5.6. IMPLEMENTACIÓ DEL PROGRAMA

Per convocar a la població a la qual va dirigida el programa es dissenyarà material de difusió com pòsters i fullets informatius, en els quals s'exposarà la finalitat del programa, el cronograma establert amb les dates i el lloc on es portarà a terme i la població que hi pot assistir. Aquest material es difondrà al màxim per tal d'abordar tota la població a la qual va dirigit el programa:

- Es penjaran els pòsters informatius a l'entrada dels Centres de Planificació Familiar i en les consultes de ginecologia, llevadores i pediatria dels Centres d'Atenció Primària de tota la regió sanitària de Lleida, la qual inclou les comarques de les Garrigues, la Noguera, Pla d'Urgell, la Segarra, el Segrià i Urgell.
- Es penjaran els pòsters en els serveis de ginecologia, obstetrícia i pediatria de l'HUAV.
- S'entregaran els fullets informatius als professionals de ginecologia, llevadores, pediatria i d'atenció al dol neonatal dels CAPs esmentats i de l'HUAV.
- S'informarà i s'entregaran els fullets informatius als/les supervisors/es d'infermeria i els/les caps de servei de ginecologia, obstetrícia i pediatria perquè facin arribar el missatge als professionals del servei.
- S'informarà i s'entregaran els fullets informatius a les dones embarassades que acudeixen a les revisions prenatales en el seu CAP o a l'HUAV, les que es troben hospitalitzades en el servei de ginecologia i obstetrícia que recentment han donat a llum i les que pertanyen a grups de lactància materna.

5.7. ASPECTES ÈTICS I LEGALS

Per assegurar que el programa compleix els requisits ètics i legals, es duran a terme els següents aspectes:

- El programa serà presentat al Comitè Ètic d'Investigació Clínica per la seva autorització.
- Es demanarà permís a la gerència territorial del Institut Català de la Salut (ICS) per implementar el projecte.
- Es garantirà en tot moment la protecció i confidencialitat de dades personals dels participants en el projecte complint la legislació (*Llei Orgànica de Protecció de Dades 15/1999 de 13 de desembre*) i per tant, evitant la publicació de noms i dades en els qüestionaris de coneixements utilitzats en el projecte.
- La participació de les dones i professionals serà de caràcter voluntari i es podrà abandonar de la mateixa forma. Es sol·licitarà un consentiment informat a tots els participants que autoritzarà la seva decisió voluntària per formar part al programa (*Annex 5*).

6. LIMITACIONS

Durant el projecte es poden trobar diverses limitacions que afectin a la realització òptima del programa:

- En primer lloc, per les condicions del propi projecte en les que es veurà implicat tot un equip multidisciplinari, es pot donar el cas que els participants sanitaris del centres d'atenció primària o de l'HUAV no estiguin interessats o no acceptin la participació al programa.
- De la mateixa manera, la participació de dones en l'últim trimestre d'embaràs o aquelles que ja tenen la lactància establerta pot ser escassa si no accepten la participació al projecte.
- Per últim, les sessions s'hauran d'incloure dins dels programes que actualment ja es realitzen entre els professionals per donar a conèixer el procediment de difusió que hauran de dur a terme a les pacients.

7. CONCLUSIONS

Un banc de llet materna és un centre especialitzat en recollir, analitzar, processar i distribuir la llet materna d'una forma segura i eficaç; i a més a més en conscienciar la societat sobre el valor de la lactància materna. La donació de llet materna és un acte altruista i totalment voluntari que beneficia diàriament tots els nadons que es trobin en circumstàncies especials com els prematurs.

La donació de llet materna només la poden dur a terme una petita part de la població i durant períodes de temps limitats. És de gran importància una correcta difusió i promoció tant a les dones possibles donants com als professionals sanitaris que dia a dia atenen aquest perfil de dones. Per aquest motiu en traiem les següents conclusions:

- És imprescindible donar a conèixer les donacions de llet materna i el funcionament del Banc de Llet entre les dones gestants i aquelles que es troben en el període de post-part amb la lactància establerta.
- És necessari proporcionar informació adequada i actualitzada sobre les donacions de llet materna i el funcionament del Banc de Llet, així com facilitar els recursos materials i estratègies de comunicació als professionals de ginecologia, llevadores, pediatria i d'atenció al dol neonatal.
- És necessària la implicació de tots els professionals relacionats amb el pre i post-part de la dona i la coordinació d'un equip multidisciplinari que augmenti el foment de les donacions de llet materna.
- És essencial identificar les necessitats de la població del Banc de Llet i que les dones en període de lactància donin cobertura i augmentin el número de donacions de llet materna.
- És evident la conscienciació de la població sobre la importància de l'alletament matern i la donació de llet materna per al correcte creixement i desenvolupament dels nadons nascuts amb condicions clíniques especials com els prematurs.

8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

1. OMS. La lactancia materna exclusiva durante los primeros 6 meses es lo mejor para todos los niños. WHO. World Health Organization; 2013;
2. Comité de Lactancia Materna de la Asociación Española de Pediatría. ¿Conoces los bancos de leche? AEP. 2018;3.
3. World Health Organization. Recommendations on newborn health: approved by the WHO Guidelines Review Committee. WHO. 2017;1–28.
4. Calvo J, García Lara NR, Gormaz M, Peña M, Martínez Lorenzo MJ, Ortiz Murillo P, et al. Recomendaciones para la creación y el funcionamiento de los bancos de leche materna en España. An Pediatr. 2018;89(1):65.e1–65.e6.
5. Generalitat de Catalunya. Banc de llet materna. Banc de sang i teixits. 2019.
6. Brown JVE, Walsh V, McGuire W. Formula versus maternal breast milk for feeding preterm or low birth weight infants. Cochrane Database Syst Rev. 2019;2019(8).
7. Arslanoglu S, Corpeleijn W, Moro G, Braegger C, Campoy C, Colomb V, et al. Donor human milk for preterm infants: Current evidence and research directions. J Pediatr Gastroenterol Nutr. 2013;57(4):535–42.
8. Maldonado JA, Ansótegui JA, Gómez MD, Papí AG, Aguilar TH, Rivera LL, et al. Lactancia Materna: Guía para Profesionales. Comité de Lactancia Materna de la Asociación Española de Pediatría. 2005. 366-368 p.
9. Banc de Sang i Teixits. La donació de llet materna, bàsica per ajudar els prematurs extrems que no poden ser alletats per la seva mare. 2016.
10. Ortiz Morell M, Florensa Cabré Y, Capdevila Bert R. Guia de lactància materna i cura del nadó. Lleida; 2019.
11. American Academy of Pediatrics. Breastfeeding and the use of human milk. Pediatrics. 2012;129(3).
12. Schellhorn C, Valdés V. Manual de Lactancia Materna. Contenidos técnicos para profesionales de la salud. Ministerio de Salud. 2010. 238 p.

13. Schaal B, Doucet S, Sagot P, Hertling E, Soussignan R. Human breast areolae as scent organs: Morphological data and possible involvement in maternal-neonatal coadaptation. *Dev Psychobiol.* 2006;48(2):100–10.
14. Organización Mundial de la Salud y el Fondo de las Naciones Unidas para la Infancia (UNICEF). Guía para la aplicación: proteger, promover y apoyar la lactancia materna en los establecimientos que prestan servicios de maternidad y neonatología: revisión de la iniciativa “Hospitales amigos del niño”. 2018. 56 p.
15. Ramsay DT, Kent JC, Hartmann RA, Hartmann PE. Anatomy of the lactating human breast redefined with ultrasound imaging. *J Anat.* 2005;206(6):525–34.
16. Victora CG, Bahl R, Barros AJD, França GVA, Horton S, Krasevec J, et al. Breastfeeding in the 21st century: Epidemiology, mechanisms, and lifelong effect. *Lancet.* Elsevier Ltd; 2016;387(10017):475–90.
17. Cowie AT, Forsyth IA, Hart IC. Hormonal Control of Lactation. Monographs on endocrinology. Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg; 1980. I–XIV, 1-275 p.
18. Cooper BSP. On the anatomy of the breast - On lactation. Jefferson Digit Commons. 1840 Jan 1;24:127–57.
19. Duran S, Guevara A, Rodríguez C, Carreño L, Rosas V. Calidad microbiológica de la leche humana procesada en el Banco de Leche Materna. *Arch Venez Pueric Pediatr. Sociedad Venezolana de Puericultura y Pediatría;* 2008;71(1):5–12.
20. Haiden N, Ziegler E. Human Milk Banking. *Ann Nutr Metab.* 2017;69(2):8–15.
21. Roncancio JJB. El Banco De Leche Humana y el Lactario Hospitalario. *Rev Gastrohnutp.* 2013;15(1):30–40.
22. García Lara N, García Algar O, Pallás Alonso C. Human milk banks and breastfeeding. *An Pediatr. Asociación Española de Pediatría;* 2012;76(5):247–9.
23. Buckle A, Taylor C. Cost and Cost-Effectiveness of Donor Human Milk to Prevent Necrotizing Enterocolitis: Systematic Review. *Breastfeed Med.* 2017;12(9):528–36.
24. Asociación Española de bancos de leche humana. Bancos de Leche en España. Bancos

de leche. 2019.

25. European Milk Bank Association. Milk banks in Spain. 2018.
26. Organización Mundial de la Salud, UNICEF. Iniciativa Hospital Amigo del Niño. WHO. World Health Organization; 2009;
27. Asociación Europea del Banco de Leche. EMBA. Sobre EMBA. 2016.
28. Banc de sang i teixits. Cada mare dona més de 4 “tetabricks” de llet materna. Blog Banc de Sang i Teixits. 2019;
29. Gormaz Moreno M, Roqués Serradilla V, Dalmau J, Vento M, Vitoria Miñana I. Actividad de un banco de leche humana implantado en una unidad neonatal. Acta pediátrica española. 2011;69(6):283–9.
30. Silva Machado R, Campos Calderón C, Montoya Juárez R, Schmidt RioValle J. Experiencias de donación de leche humana en Andalucía-España: un estudio cualitativo. Enfermería Glob. 2015 Jan 1;14(1):114–35.
31. Brito R, Mello T, Santos D, Lima A, Nóbrega E. Knowledge of health professionals about the distribution of pasteurized human milk. Rev Pesqui Cuid é Fundam Online. 2014;6(1):261–70.
32. Arslanoglu S, Bertino E, Tonetto P, De Nisi G, Ambruzzi AM, Biasini A, et al. Guidelines for the establishment and operation of a donor human milk bank. Journal of Maternal-Fetal and Neonatal Medicine. 2010.
33. Martínez Sabater A, J SG, Mv EA, MI BT. Review of the Characteristics of Mothers Donor Milk Banks. Am J Nurs Res. 2014;2(1):1–6.
34. European Milk Bank Association. EMBA International Milk Banking Congress 2017. 4th International Congress. 2017.
35. Asociación Europea del Banco de Leche. EMBA anuncia primer congreso internacional de investigación de donantes de leche humana en Milán, Italia. 2018.
36. Asociación Española de bancos de leche humana. Noticias. 2019;

37. Vázquez Román S, Alonso Díaz C, Medina López C, Bustos Lozano G, Martínez Hidalgo M V., Pallás Alonso CR. Puesta en marcha del banco de leche materna donada en una unidad neonatal. *An Pediatr.* 2009;71(4):343–8.
38. Asociación Española de Pediatría. Día Mundial de la donación de leche materna. Comité de Lactancia Materna. 2014;
39. PATH. Strengthening Human MilkBanking: A resource toolkit for establishing and integrating human milk bank programs - A Guide for Developing a Communications Strategy. Seattle, Washington, USA; 2019. 1- 42 p.
40. Pallarès E, Berruezo M, Padró A, Tovar R, Gómez I, Colmenero A, et al. La app de lactancia materna - LactApp [Internet]. LactApp Women's Health. 2018 [cited 2019 Nov 20]. Available from: <https://lactapp.es/>
41. La Lliga de la Llet Catalunya. La Lliga de la Llet de Catalunya [Internet]. [cited 2020 Mar 14]. Available from: <http://www.laligadelallet.org/acerca-de/>
42. Cole M. Lactation after Perinatal, Neonatal, or Infant Loss. *Clin Lact.* 2012;3(3):94–100.
43. Welborn JM. The experience of expressing and donating breast milk following a perinatal loss. *J Hum Lact.* 2012;28(4):506–10.
44. Rey SU, Rodríguez M, Morales MM, Rodríguez Czaplicki J. Donación de leche materna tras la muerte perinatal y la situación en España. *Muerte y duelo Perinat.* 2017;3:20–5.
45. Samaniego CM. Donación de leche tras la muerte perinatal o del hijo lactante. Posición de la asociación española de bancos de leche humana. Valladolid; 2019.
46. The UK Association of Milk Banks (UKAMB). Speaking to potential donors. Every Drop Counts. 2016.
47. Cole J, Schwarz J, Farmer MC, Coursey A, Duren S, Rowson M, et al. Facilitating Milk Donation in the Context of Perinatal Palliative Care. *J Obstet Gynecol Neonatal Nurs.* Elsevier Inc; 2018;47(4):564–70.
48. AMA. Banco de Leche materna de Euskadi. Guía para donantes de leche materna. 2018.

49. Fu Y, Ji C, Chen X, Cui X, Wang X, Feng J, et al. Investigation into the antimicrobial action and mechanism of a novel endogenous peptide β -casein 197 from human milk. *AMB Express*. Springer Berlin Heidelberg; 2017;7(1).
50. Landers S, Updegrove K. Bacteriological screening of donor human milk before and after holder pasteurization. *Breastfeed Med*. 2010;5(3):117–21.
51. Terpstra FG, Rechtman DJ, Lee ML, Van Hoeij K, Berg H, Van Engelenberg FAC, et al. Antimicrobial and antiviral effect of high-temperature short-time (HTST) pasteurization applied to human milk. *Breastfeed Med*. 2007;2(1):27–33.
52. Czank C, Simmer K, Hartmann PE. Simultaneous pasteurization and homogenization of human milk by combining heat and ultrasound: Effect on milk quality. *J Dairy Res*. 2010;77(2):183–9.
53. Tully DB, Jones F, Tully MR. Currents in Human Milk Banking Donor Milk : What's in It and What's Not. *J Hum Lact*. 2001;17(2):152–5.
54. Institut Català de la Salut. Hospital Universitari Arnau de Vilanova - Serveis i Unitats. *Pediatrics*. 2018.
55. Institut Català de la Salut. Atenció Primària i Comunitaria Lleida. *Guia de Serveis*. 2018.

9. ANNEXOS

9.1. ANNEX 1: Qüestionari per les dones participants al projecte

El següent qüestionari forma part del projecte d'intervenció infermera per promocionar la donació de llet materna a la ciutat de Lleida. Totes les respostes són anònimes i tenen la finalitat de conèixer i analitzar el nivell de coneixement sobre les donacions de llet materna i el funcionament del Banc de Llet. Només hi ha una resposta correcta per cada pregunta.

1. Creus que la llet materna es pot donar?

- ☐ Si
- ☐ No

2. Coneixes l'existència dels Bancs de Llet?

- ☐ Si
- ☐ No

3. Creus que a Espanya hi ha Bancs de Llet?

- ☐ Si
- ☐ No
- ☐ No ho sé

4. Creus que a Lleida hi ha Banc de Llet?

- ☐ Si
- ☐ No
- ☐ No ho sé

5. Ets actualment donant de Llet materna o ho has estat?

- ☐ Si, actualment ho soc
- ☐ Si, ho vaig ser
- ☐ No

6. Tens intenció de ser donant de llet materna en un futur?

- ☐ Si
- ☐ No

7. Durant l'embaràs, has rebut informació sobre les donacions de llet materna o el Banc de Llet?

- ☐ Si. On?.....
- ☐ No

8. Creus que actualment es necessiten més donants de llet materna?

- ☐ Si
- ☐ No
- ☐ No ho sé

9. Qui creus que pot ser donant de llet materna?

- ☐ Totes les dones que vulguin ser donants
- ☐ Dones en període de lactància que NO alletin al seu fill
- ☐ Dones en període de lactància que alletin al seu fill o que vagin a perdre el seu nadó
- ☐ No ho sé

10. Creus que influeix l'estat de salut de la donant?

- ☐ Si, perquè els hàbits de vida influeixen en la composició de la llet
- ☐ No, perquè la llet serà bona de totes les maneres
- ☐ No ho sé

11. Qui creus que es beneficia de la llet de banc?

- ☐ A tots els nadons que no es poden alimentar de la llet de la seva mare
- ☐ A tots els nadons ingressats a la Unitat de Cures Intensives Neonatals
- ☐ Als nadons preterme de molt baix pes al nàixer ingressats a la Unitat de Cures Intensives Neonatals
- ☐ No ho sé

12. Quins creus que són els beneficis que aporta la llet materna?

- ☐ La llet materna i la llet de fórmula tenen la mateixa composició i aporten els mateixos beneficis
- ☐ La llet de fórmula conté més components que la llet materna ja que es poden afegir suplementes
- ☐ La llet materna aporta més beneficis en el creixement i desenvolupament del nadó que la llet de fórmula

Moltes gràcies per la teva col·laboració.

9.2. ANNEX 2: Qüestionari pels professionals participants al projecte

El següent qüestionari forma part del projecte d'intervenció infermera per promocionar la donació de llet materna a la ciutat de Lleida. Totes les respostes són anònimes i tenen la finalitat de conèixer i analitzar el nivell de coneixement sobre el procés de la donació de llet materna, el funcionament del Banc de Llet i l'ús que se'n fa actualment dels recursos disponibles per la difusió del tema. Només hi ha una resposta correcta per cada pregunta.

1. Coneixes el procés de donació de llet materna?

- ☐ Si, molt
- ☐ Si, una mica
- ☐ Si, però no gaire
- ☐ No

2. Coneixes el funcionament del Banc de Llet?

- ☐ Si, molt
- ☐ Si, una mica
- ☐ Si, però no gaire
- ☐ No

3. Qui creus que pot ser donant de llet materna?

- ☐ Totes les dones que vulguin ser donants
- ☐ Dones en període de lactància que NO alletin al seu fill
- ☐ Dones en període de lactància que alletin al seu fill o que vagin a perdre el seu nadó
- ☐ No ho sé

4. Fas difusió o has proporcionat informació sobre les donacions de llet materna a les teves pacients?

- ☐ Si, sempre
- ☐ Si, alguna vegada
- ☐ No

5. Tens intenció de fer difusió sobre les donacions de llet materna en un futur a les teves pacients?

- ☐ Si
- ☐ No

- 6. Quin recurs has utilitzat per fer difusió del tema a les teves pacients?** (pots marcar diverses respostes)
- ☐ Follet informatiu
  - ☐ Pàgina Web del Banc de Llet
  - ☐ Xarxa social (Facebook, Instagram, Twitter)
  - ☐ Aplicació mòbil del Banc de Llet
  - ☐ Altres: .....
  - ☐ No faig difusió del tema
- 7. Com t'havies informat sobre el tema?**
- ☐ He assistit a cursos/ tallers informatius/congressos sobre el tema
  - ☐ Informació proporcionada pel Banc de Llet
  - ☐ Per interès propi
  - ☐ Altres: .....
- 8. Creus que disposes de les eines/recursos/informació necessaris per fer una bona difusió a les teves pacients?**
- ☐ Si
  - ☐ No
- 9. Creus que és necessària una major difusió sobre el tema?**
- ☐ Si
  - ☐ No
- 10. Creus que hauries de disposar de més recursos per fer-ne difusió?**
- ☐ Si
  - ☐ No
- 11. Creus que tots els professionals que atenen a la dona embarassada, en període de lactància o el dol neonatal haurien de proporcionar la informació sobre la donació de llet materna?**
- ☐ Si
  - ☐ No

Moltes gràcies per la teva col·laboració.

9.3. ANNEX 3: Carta informativa per als professionals sanitaris participants al projecte

Benvingut/da

Li convidem a participar en el programa que s'exposa a continuació sobre la **donació de llet materna i el funcionament del Banc de Llet**.

L'objectiu del programa és augmentar els coneixements respecte les donacions de llet materna i el funcionament del Banc de Llet entre els professionals que atenen el pre i post-part de la dona i el dol neonatal. A més a més, es facilitaran les eines i recursos necessaris per la correcta difusió a les pacients.

El programa consta de **tres sessions informatives d'assistència voluntària** en les que es donarà informació sobre el procés de donació de llet materna, el funcionament del Banc de Llet i es proporcionaran eines i estratègies per fer una correcta difusió del tema.

Les tres sessions es duran a terme en el **HUAV dins de l'horari laboral** (una sessió per torn) dels professionals amb una **duració d'una hora**:

- **1ª sessió:** Presentació de la intervenció i informació clau
  - Professionals de torn de matí: 12 de Març de 2020 de 8:15h a 9:15h.
  - Professionals de torn de tarda: 12 de Març de 2020 de 15:15h a 16:15h
- **2ª sessió:** Taller d'estratègies de difusió
  - Professionals de torn de matí: 2 d'Abril de 2020 de 8:15h a 9:15h.
  - Professionals de torn de tarda: 2 d'Abril de 2020 de 15:15h a 16:15h
- **3ª sessió:** Taller de cloenda
  - Professionals de torn de matí: 23 d'Abril de 2020 de 8:15h a 9:15h.
  - Professionals de torn de tarda: 23 d'Abril de 2020 de 15:15h a 16:15h

La **participació al programa és totalment voluntària** i en cap cas serà obligatòria la difusió de la informació a les pacients si el professional no ho desitja. La finalitat d'aquest projecte és informativa i educativa.

Els qüestionaris per l'avaluació dels coneixements respecte el tema no contenen dades personals i es responen de forma anònima. Es garanteix la protecció de dades segons la *Llei Orgànica de Protecció de Dades 15/1999*.

La llet de les teves pacients pot salvar la vida de milers de nadons que la necessiten. Et convido a participar en aquest projecte!

Gràcies per la teva atenció.

9.4. ANNEX 4: Carta informativa per les dones participants al projecte

Benvinguda,

Li convidem a participar en el programa que s'exposa a continuació sobre la **donació de llet materna i el funcionament del Banc de Llet**.

L'objectiu del programa és augmentar els coneixements respecte les donacions de llet materna i el funcionament del Banc de Llet entre les participants i així incrementar les donacions de llet materna.

El programa consta de **tres sessions informatives-educatives** en les que es parlarà de la donació de llet materna, el funcionament del Banc de Llet, els passos per fer-se donant i del procés de la donació de llet, qui són els receptors de la llet de banc i els beneficis que els aporta. Totes les sessions es duran a terme en el **CAP 11 Setembre de Lleida** i tindran una duració d'una hora:

- **1ª sessió: 5 de Març de 2020 de 18h a 19h.** Presentació de la intervenció.
- **2ª sessió: 26 de Març de 2020 de 18h a 19h.** Taller informatiu-educatiu de les donacions de llet materna.
- **3ª sessió: 25 de Juny de 2020 de 18h a 19h.** Taller de cloenda.

La **participació al programa és totalment voluntària i podrà ser refusada quan la participant ho desitgi**. En cap cas és necessari fer-se donant de llet materna per participar en el programa, ja que la finalitat d'aquest és informativa i educativa.

Els qüestionaris realitzats no contindran dades personals i es respondran de forma anònima. Es garanteix la protecció de dades segons la *Llei Orgànica de Protecció de Dades 15/1999*.

La teva llet pot salvar la vida de milers de nadons que la necessiten. T'animo a participar en aquest projecte!

Gràcies per la teva atenció.

9.5. ANNEX 5: Consentiment informat per la participació al projecte

Jo, (nom i cognoms)

.....,

major d'edat, amb DNI/NIF....., adreça

electrònica.....,

adreça domiciliària (Carrer, número, pis, porta, codi postal, ciutat/poble)

.....

Manifesto que:

- He llegit la carta informativa lliurada
- He rebut la informació suficient sobre el projecte
- Comprenc el propòsit del projecte
- Em comprometo de forma voluntària a la participació del projecte
- Em puc retirar del projecte quan ho desitgi

En conseqüència, dono conformitat en la meua participació al projecte.

A Lleida a, ... de ..... de 20.....

Signatura

9.6. ANNEX 6: Entrevista amb la infermera responsable del Banc de Llet a Lleida.

El següent qüestionari consta de diverses preguntes per conèixer i analitzar la situació actual del Banc de Llet i dissenyar una intervenció adequada a les necessitats actuals respecte les donacions de llet materna.

Moltes gràcies per la seva col·laboració.

1. Quants litres de llet donada es reben anualment?

Anualment les mares donen 4,4 litres de mitjana per mare i aproximadament es distribueixen 1.382 litres.

2. Quants nounats necessiten la llet materna de banc anualment?

El Banc de Llet Materna envia llet de les donants a les 17 Maternitats catalanes. Anualment, més de 600 prematurs extrems són alimentats en algun moment amb llet materna de donant a Catalunya i des de l'inici del Banc de Llet Materna, s'han superat els 3.500 nadons receptors.

3. Actualment es necessiten més donants de llet materna?

Si, ja que ens trobem que les donacions de llet es veuen reduïdes en una població limitada com són les mares en període de lactància. Les mares donants només ho poden ser durant un període molt limitat i concret i per tant, s'han de captar noves donants de forma continua.

4. Quins criteris es fan servir per la selecció de donants?

A part dels criteris que consten a la nostra pàgina web (presentar bon estat de salut, seguir hàbits de vida saludables, tenir la lactància correctament establerta i disposar de suficient llet) disposem d'una documentació molt amplia que inclou tots els criteris d'acceptació i exclusió de les possibles donants segons la medicació que prenen, les intervencions quirúrgiques, malalties infeccioses, entre d'altres.

5. Quins controls es fan a la dona abans de ser donant?

Es realitza un qüestionari mèdic que inclou els criteris d'acceptació i exclusió i una extracció sanguínia. Posteriorment, també es fan controls de la llet donada en relació als seus components i possibles contaminacions o infeccions.

6. Com es porta a terme la conservació de la llet en el domicili de la donant?

Una vegada s'extreuen la llet amb el material estèril que els proporcionem, l'han de guardar en el congelador com a màxim durant un període de 4 setmanes i mai pot estar en contacte amb la resta de menjar. És a dir, ha d'estar guardada en el pot estèril i aquest dins d'una bossa. Infermeria té un gran paper en aquest tema, ja que informa sobre totes les mesures d'esterilitat i higièniques de l'extracció i conservació de la llet.

7. Com es porta a terme la conservació de la llet una vegada es troba al Banc de Llet?

Es conserva en un congelador a una temperatura de -80°C.

8. Com es porta a terme el transport de la llet des del domicili de la donant fins al Banc de Llet?

O bé la pròpia mare porta els recipients de llet en una nevera portàtil o amb gel; o el Banc de Llet recull a domicili la llet materna abans de les 4 setmanes des de l'extracció.

9. Quins controls de qualitat de la llet donada es porten a terme?

Els controls de qualitat es porten a terme a Barcelona, on analitzen tots els seus components i la seva qualitat. Si apareix llet contaminada, es fa un control i seguiment de la donant per trobar la causa. En moltes ocasions la llet contaminada és a causa de no respectar l'esterilitat a l'hora de l'extracció o conservació de la llet en el domicili de la donant.

10. Qui rep la llet de banc? Quins criteris es segueixen?

La llet de banc va destinada als grans prematurs ingressats en la UCINN. La llet és demanada per prescripció mèdica i amb el consentiment informat dels pares al Banc de Llet i nosaltres disposem d'un "stock" per tenir-la disponible i quan aquesta es consumeix, es fa nova demanda al Banc de Llet de Barcelona.

11. Quin tipus de llet és més necessària?

La llet ideal per als grans prematurs és el calostre ja que conté els components de la primera etapa de la lactància. Però, aquest tipus de llet té una duració molt curta i per aquest motiu hi ha moltes menys donacions.

12. Quin és el perfil de les dones que més participen en les donacions de llet?

Generalment són mares que es troben en període de lactància i tenen suficient llet. Hi ha casos en els que la donant és la mare d'un nadó prematur que ha hagut de rebre llet de banc i posteriorment a l'episodi, ella es fa donant. Ens hem trobat en algun cas que la mare en dol neonatal vol donar la seva llet, però el Banc de Llet només l'acceptarà abans de la mort del nadó.

13. Normalment, en quina etapa de la lactància comencen a donar llet?

Generalment entre els 2 i 3 mesos d'establir la lactància. Però, la mare no es pot fer donant quan ha passat un any des del naixement del nadó.

14. Quines tasques de difusió del Banc de Llet es porten a terme?

De manera puntual i a demanda dels professionals (principalment llevadores) s'han realitzat xerrades en l'hospital i en algun centre d'atenció primària. Aquests tallers informatius es realitzen normalment a grups de mares i professionals. Hi va haver un any que es va portar a terme una entrevista a la radio sobre el Banc de Llet.

15. Durant la preparació al part, les dones reben informació sobre la donació de llet materna? Com?

No hi ha un protocol establert que s'hagi d'informar de forma obligatòria a les mares sobre el Banc de Llet i la possible opció de donar la seva llet materna. Si reben aquesta informació és a decisió i sensibilització del professional que l'atén durant l'embaràs, principalment les llevadores.

16. En els Centres d'Atenció Primària, es porten a terme activitats que fomentin la lactància materna i les donacions de llet materna?

S'organitzen activitats que recolzen la lactància materna amb grups de mares i en ocasions es fan tallers informatius sobre les donacions de llet, però això va a demanda de la llevadora. Cada vegada que hem realitzat tallers, el nombre de donants fa un pic d'augment.

17. Les dones que viuen en els pobles, reben la mateixa informació i tenen la mateixa facilitat d'accedir a les donacions de llet materna?

Depèn si els professionals que l'atenen proporcionen la informació, però no està establert per fer-ho de forma protocol·lària en els controls pre-part. La major facilitat que tenen és la recollida de la llet al seu domicili.

18. Es fomenta la donació de llet materna en centres com les ludoteques o escoles bressol?

Si es demanés es podria fer, però fins ara mai s'han portat a terme activitats en aquests espais.

19. Els professionals de la salut, concretament l'equip de ginecologia, obstetrícia, llevadores i pediatria, reben informació actualitzada sobre les donacions de llet materna? En cas afirmatiu, disposen d'eines per facilitar aquesta informació a les mares?

Disposen de tríptics informatius que poden proporcionar a les mares, però no es sap del cert si ho fan o no. En alguna ocasió puntual se'ls ha fet un taller informatiu perquè disposin de dades sobre el Banc de Llet i les donacions.

20. S'accepta la llet donada de les mares que han perdut el seu nadó?

Si, però sempre abans de la mort del nadó.

21. Una vegada la mare decideix fer-se donant, es fa un seguiment sobre els seus hàbits?

Qualsevol canvi que s'estableixi en la vida de la donant, aquesta ha d'informar al Banc de Llet. Si es detecta qualsevol anomalia en la llet de la donant, des del Banc de Llet de Barcelona es porta un control.

22. Una vegada la mare decideix fer-se donant, es porta a terme alguna activitat per mantenir la motivació d'aquesta per seguir donant llet?

La mare pot ser donant durant el temps que ella desitgi i pot donar la quantitat que ella vulgui. Durant el procés de donació, des del Banc de Llet es fa un suport a la mare si li sorgeixen dubtes, se'ls fa obsequis i es realitza una festa de donants de llet en la que es

reuneixen els pares dels prematurs receptors i les donants de llet materna. Totes aquestes activitats es fan com agraïment al seu acte altruista i per mantenir la motivació en el procés de donació de llet.

9.7. ANNEX 7: Fullet informatiu sobre la donació de llet materna i el Banc de Llet

DONACIÓ DE LLET MATERNA

Cada gota suma!

PER QUÈ ES BONA LA LLET MATERNA?

- La OMS recomana alimentar el nadó exclusivament amb lactància materna durant els primers sis mesos.
- Conté nutrients essencials, components immunològics, hormones, enzimes i factors de creixement.

ELS NADONS PRETERME NECESSITEN LA LLET DE BANC

La producció de llet en mares de nadons preterme pot no estar disponible o ser insuficient per satisfer els requeriments nutricionals.

Segons la Oms "quan no es disposi de llet de la pròpia mare, la llet de mares donants és la MILLOR opció per l'alimentació dels nens/es, sobretot si es tracta de nens malalts o d'alt risc"

PUC DONAR LA MEVA LLET?

POTS DONAR LA TEVA LLET SI:

- Tens la lactància correctament establerta
- Tens llet suficient
- Presentes bon estat de salut
- Segueixes uns hàbits saludables
- Et trobes en dol neonatal i tens la lactància establerta

LA DONACIÓ ESTÀ CONTRAINDICADA SI:

- Prens de forma regular alguns fàrmacs o consumeixes drogues o altres tòxics
- Presentes malalties cròniques o infeccioses (VIH, hepatitis B i C)
- Ets fumadora
- Consumeixes begudes alcohòliques

QUIN COMPROMÍS TINC AMB EL BANC DE LLET SI EM FAIG DONANT?

- No estàs obligada a donar una quantitat de llet, pots donar el volum que vulguis i fins quan vulguis.
- Has d'avisar al Banc de Llet de qualsevol canvi de salut, hàbits o medicació.

VULL SER DONANT DE LLET! ARA, QUÈ HE DE FER?

- 1 Posa't en contacte amb el Banc de Llet més proper.
- 2 Informa'ls que vols fer-te donant
- 3 Hauràs de respondre un qüestionari mèdic breu
- 4 T'extrauran una mostra de sang
- 5 Si les analítiques són correctes, t'explicaran com extreure't la llet i com conservar-la i et donaran un tirallet i els envasos especials. El banc de llet et passarà a recollir la llet al teu domicili.

QUINA FUNCIO TÉ EL BANC DE LLET?

- El Banc de Llet és el centre especialitzat i responsable de la **recollida, processament, control de qualitat i distribució** de la llet materna donada.
- Garanteix que la selecció, l'extracció, l'acceptació i el processament de la llet es facin d'una manera **eficaç i segura**.
- El Banc de Llet exerceix un paper essencial al proporcionar llet materna a lactants que d'una altra manera no seria possible que la rebessin.

A QUI S'AJUDA AMB LA LLET MATERNA DE BANC?

Generalment, els nadons que reben la llet materna de banc presenten:

- Pes menor a 1.500g
- Naixement prematur abans de les 32 setmanes de gestació
- Retràs en el creixement intrauterí
- Intolerància digestiva
- Cirurgia abdominal
- Pèrdua del benestar fetal

La llet materna contribuirà en el desenvolupament d'aquests nadons i disminuirà les infeccions greus, una de les causes principals de defunció.

Si vols més informació contacta amb:

Banc de llet materna del Banc de Sang i Teixits.

Lleida. Arnau de Vilanova
Av. Alcalde Rovira Roure, 80
25198 Lleida
T 973 70 53 37
mamabancdelletmaterna@bstcat.net
www.bancsang.net

9.8. ANNEX 8: Material audiovisual per la 1ª sessió als professionals

PROGRAMA DE DONACIÓ DE LLET MATERNA

Cada gota suma

Benvinguts a la 1ª sessió:
Presentació del programa i
informació clau

EN QUÈ CONSISTEIX EL PROGRAMA?

El programa tracta
sobre la **DONACIÓ
DE LLET MATERNA** i EL
**FUNCIONAMENT DEL
BANC DE LLET**

OBJECTIUS DEL PROGRAMA

- Augmentar els coneixements i la sensibilització sobre la donació de llet materna i el Banc de Llet.
- Facilitar les eines per la difusió del tema
- Incrementar les donacions.

- ❖ La participació al programa és **TOTALMENT VOLUNTÀRIA**
- ❖ La seva finalitat és informativa i educativa
- ❖ Totes les dades seran **CONFIDENCIALS**

QUAN I ON ES FARÀ?

- 2 sessions informatives-educatives al **HUAV**

-1ª sessió: Presentació de la intervenció i informació clau

- **12 de Març de 2020** de 8:15h a 9:15h (torn de matí) o de 15:15h a 16:15h (torn de tarda)

- 2ª sessió: Taller d'estratègies de difusió i cloenda

- **2 d'Abril de 2020** de 8:15h a 9:15h (torn de matí) o de 15:15h a 16:15h (torn de tarda)

QUÈ ÉS UN BANC DE LLET MATERNA?

- És el centre sanitari especialitzat en la **recollida, processament, control de qualitat i distribució** de la llet materna donada.

- A Espanya existeixen 15 Bancs de Llet.
- A Catalunya trobem el banc de llet MAMA, el qual pertany al Banc de Sang i Teixits.
  - A Lleida, el trobem en l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova

PER QUÈ ÉS NECESSÀRIA LA DONACIÓ DE LLET MATERNA?

OMS: "Quan no es disposi de llet de la pròpia mare, la llet de mares donants és la **MILLOR** opció per l'alimentació dels nens malalts o d'alt risc"

La llet de banc contribueix en el desenvolupament dels nadons en situació de risc i disminueix les infeccions greus, una de les causes principals de defunció.

IMPORTÀNCIA DE LA DIFUSIÓ DEL TEMA

- Es disposa de **múltiples recursos i programes** per la **difusió de la donació de llet materna** però en MOLTES ocasions no es fa la suficient promoció i com a conseqüència el nivell de coneixement de la població es baixa.
- Els professionals responsables de la difusió a les seves pacients són:
  - Llevadores
  - Servei de Ginecologia
  - Servei de Pediatria
  - Professionals del dol neonatal

REQUERIMENTS PER SER DONANT DE LLET

POT SER DONANT DE LLET SI:

- Té la lactància correctament establerta
- Té llet suficient
- Presenta bon estat de salut
- Segueix uns hàbits saludables
- Es troba en dol neonatal i té la lactància establerta

LA DONACIÓ ESTÀ CONTRAINDICADA SI:

- Pren algun fàrmac o consumeix drogues / altres tòxics
- Té malalties cròniques o infeccioses (VIH, Hepatitis B i C)
- És fumadora
- Consumeix begudes alcohòliques

QUINS PASSOS HA DE SEGUIR PER FER-SE DONANT?

- 1 Posar-se en contacte amb el Banc de Llet i comunicar que vol fer-se donant de llet

Banc de Llet Materna del Banc de Sang i Teixits.
Lleida. Arnau de Vilanova. TEL: 973 70 53 37

- 2 Haurà de respondre un qüestionari mèdic i li extrauran una mostra de sang

- 3 Si les analítiques són correctes, el Banc de Llet li explicarà l'extracció i conservació de la llet. Li donaran el material necessari i el Banc li recollirà la llet pel seu domicili.

EXTRACCIÓ DE LA LLET

- ✓ Buscar un lloc tranquil
- ✓ Es recomana fer-ho en un horari fix segons la rutina de la donant
- ✓ Evitar cremes o olis hidratants
- ✓ Retirar-se els anells, polseres i rellotges
- ✓ Rentar-se les mans i recollir-se el cabell
- ✓ Preparar tot el material
- ✓ Estimular el pit amb massatge suau

EXTRACCIÓ MANUAL

EXTRACCIÓ AMB TIRALLET

CONSERVANT L'ESTERILITAT!!!

CONSERVACIÓ DE LA LLET

- Els recipients de llet els ha d'identificar amb les etiquetes, on s'anotarà: Volum de llet extret, data i hora de l'extracció
- **CONGELACIÓ IMMEDIATA DE LA LLET A -20°C:**
  - Ha d'introduir els recipients en una bossa de plàstic per evitar la contaminació
  - Evitar el contacte dels recipients amb els aliments
  - La llet congelada es pot conservar en el domicili durant un màxim de 4 setmanes.

TRANSPORT DE LA LLET

- El Banc de Llet vindrà a buscar els recipients **al teu domicili**
- Tu mateixa pots portar la llet al Banc de Llet en una **nevera portàtil amb gel**.
- Després de cada donació, el Banc de Llet reposarà el material necessari.

En la pròxima sessió us donarem estratègies de comunicació i difusió sobre la donació de llet materna.

LA LLET MATERNA DE BANC POT SALVAR LA VIDA DE MOLTS NADONS QUE LA NECESSITEN

MOLTES GRÀCIES!
Recorda....

CADA GOTA SUMA!

9.9. ANNEX 9: Material audiovisual per la 2ª sessió als professionals

PROGRAMA DE DONACIÓ DE LLET MATERNA

Cada gota suma

Benvinguts a la 2ª sessió:
Taller d'estratègies de difusió

ESTRATÈGIES DE DIFUSIÓ SOBRE LA DONACIÓ DE LLET MATERNA

- La comunicació pacient-professional a través de les visites durant el pre-part i el post-part encarada amb missatges clau com:
  - Beneficis de la lactància materna
  - Foment de la donació de llet per salvar vides
  - Proporcionar ajuda per l'alletament
  - Proporcionar informació necessària del procés de donació

MATERIAL DE DIFUSIÓ

Facilitar l'accés als següents recursos de comunicació:

- ✓ Fullets informatius
- ✓ Accés a la pàgina web del Banc de Llet
- ✓ Accés al Blog del Banc de Llet
- ✓ Xarxes socials del Banc de Llet
- ✓ Aplicació mòbil del Banc de Llet LactApp

- Informació sobre les condicions per ser donant de llet
- Passos a seguir per la donació
- Mètodes d'extracció, conservació i transport de la llet materna
- Compromís amb el Banc de Llet
- Beneficiaris de la llet de banc
- Recomanacions sobre la lactància materna i hàbits saludables
- Consells pràctics per la donació
- Preguntes i respostes més comuns entre les donants

Fullet informatiu

DONACIÓ DE LLET MATERNA

Cada gota suma!

PER QUÈ ES DONA LA LLET MATERNA?

- La OMS recomana alimentar el nadó **exclusivament** amb lactància materna durant els primers sis mesos.
- Conté nutrients, essencials, components immunològics, hormones, enzims i factors de creixement.

ELS NADONS PRETERME NECESSITEN LA LLET DE BANC

La producció de llet en mares de nadons pretermes pot no estar disponible o ser insuficient per satisfer els requeriments nutricionals.

Segons la OMS "quan no es disposi de llet de la pròpia mare, la llet de mares donants és la MILLOR opció per l'alimentació dels nens/es, sobretot si es tracta de nens malalts o d'alt risc".

PUC DONAR LA MEVA LLET!

POUS DONAR LA TEVA LLET SI:

- Tens la lactància correctament establerta
- Tens llet suficient
- Presentes bon estat de salut
- Segueixes uns hàbits saludables
- Et trobes en dol neonatal i tens la lactància establerta

LA DONACIÓ ESTÀ CONTRAINDICADA SI:

- Preses de forma regular alguns fàrmacs o consums de drogues o altres tòxics
- Presentes malalties cròniques o infeccions (VIH, hepatitis B i C)
- Ets fumadora
- Consums de begudes alcohòliques

QUIN COMPROMÍS TINC AMB EL BANC DE LLET SI EM FAIG DONANT?

- No estàs obligada a donar una quantitat de llet, pots donar el volum que vulguis i fins quan vulguis.
- Has d'avisar al Banc de Llet de qualsevol canvi de salut, hàbit o medicació.

VUL SER DONANT DE LLET MARE, QUÈ HE DE FER?

1. Posar en contacte amb el Banc de Llet més proper.
2. Informar-li que vols fer-la donant!
3. Hauràs de respondre un qüestionari mèdic breu.
4. T'estauran una mostra de sang.
5. Si les anàlisis són correctes, t'explicaran com extreure't la llet i com conservar-la i et donaran un tractat i els envàsos especials. El Banc de Llet et passarà a recollir la llet al teu domicili.

QUINA FUNCIÓ TÉ EL BANC DE LLET?

- El Banc de Llet és el centre especialitzat i responsable de la **recollida, processament, control de qualitat i distribució** de la llet materna donada.
- Garantir que la selecció, l'extracció, l'acceptació i el processament de la llet es faci d'una manera **eficaç i segura**.
- El Banc de Llet extreu el paper essencial al proporcionar llet materna a lactants que d'una altra manera no seria possible que la rebessin.

A QUI S'AJUDA AMB LA LLET MATERNA DE BANC?

Generalment, els nadons que reben la llet materna de banc presenten:

- Pes menor a 1.500g
- Naixement prematur abans de les 32 setmanes de gestació
- Riscs en el creixement intrauterí
- Intolerància digestiva
- Cirurgia abdominal
- Pèrdua del benestar fetal

La llet materna contribueix en el desenvolupament d'aquests nadons i disminueix les infeccions greus, una de les causes principals de defunció.

Si vols més informació contacta amb:

Banc de llet materna del Banc de Sang i Teixits

Unitat: Àrea de Vilanova
Av. Alcalde Rovira Roure, 80
08158 Vilanova
1912 763337
mamabancdelletmaterna@bscat.net
www.bancsang.net

- Pàgina web del Banc de Llet Materna:

<https://www.bancsang.net/donants/banc-letmaterna/>

Banc de Llet Materna

- Blog del Banc de Llet Materna:

<https://www.bancsang.net/blog/tag/letmaterna/>

- Accés al fullet informatiu del Banc de Llet Materna:

<https://www.bancsang.net/media/upload/arxius/donants/banc-let-fullet-informatiu.pdf>

- Xarxes socials del Banc de Llet Materna

- App mòbil LactApp

La llet de les teves pacients pot salvar la vida
de milers de nadons que la necessiten.

Recorda...CADA GOTA SUMA!

9.10. ANNEX 10: Material audiovisual per la 3ª sessió als professionals

PROGRAMA DE DONACIÓ DE
LLET MATERNA

Cada gota suma

Benvinguts a la 3ª sessió:
Taller de cloenda

COMPARTIM OPINIONS I EXPERIÈNCIES!

- ✓ Has fet difusió sobre les donacions de llet materna?
- ✓ A quin perfil de dones has informat?
- ✓ Has tingut algun dubte o problema a l'hora de fer difusió?
- ✓ Us queden dubtes?
- ✓ Quina és la vostra opinió personal envers la importància de la donació de llet materna?

👍 🗨️ 📄 🗑️

- ✓ Vídeo del Banc de Llet
<https://www.youtube.com/watch?v=SM0exagM6dY>
- ✓ Qüestionari final de coneixements
- ✓ Esteu satisfets amb el programa?
- ✓ Canviarieu alguna cosa? (opinions generals, consells, recomanacions...)

MOLTES GRÀCIES PER LA VOSTRA PARTICIPACIÓ!

La llet de les teves pacients pot salvar la vida
de milers de nadons que la necessiten!

CADA GOTA SUMA

9.11. ANNEX 11: Material audiovisual per la 1ª sessió a les dones

PROGRAMA DE DONACIÓ DE LLET MATERNA

Cada gota suma

Benvingudes a la 1ª sessió:
Presentació de la intervenció

EN QUÈ CONSISTEIX EL PROGRAMA?

El programa tracta sobre la **DONACIÓ DE LLET MATERNA** i EL **FUNCIONAMENT DEL BANC DE LLET**

OBJECTIUS DEL PROGRAMA

- Augmentar els coneixements sobre la donació de llet materna i el Banc de Llet.
- Incrementar les donacions.

- ❖ La participació al programa és **TOTALMENT VOLUNTÀRIA** i podrà ser refusada en qualsevol moment
- ❖ Totes les dades seran **CONFIDENCIALS**

QUAN I ON ES FARÀ?

- 3 sessions informatives-educatives al **CAP 11 de Setembre de Lleida**

-1ª sessió: 5 de Març de 2020 de 18h a 19h. Presentació de la intervenció.

-2ª sessió: 26 de Març de 2020 de 18h a 19h. Taller informatiu-educatiu de les donacions de llet materna.

-3ª sessió: 26 de Maig de 2020 de 18h a 19h. Taller informatiu-educatiu i cloenda.

✓ Vídeo del Banc de Llet

<https://www.youtube.com/watch?v=SM0exagM6dY>

Et seguirem informant en les pròximes sessions i resoldrem tots els dubtes que tinguis.

Et convidem a participar en el projecte per conèixer més sobre les donacions de llet materna.

LA TEVA LLET POT SALVAR LA VIDA DE MOLTS NADONS QUE LA NECESSITEN

MOLTES GRÀCIES!
Recorda....

CADA GOTA SUMA!

9.12. ANNEX 12: Material audiovisual per la 2ª sessió a les dones

PROGRAMA DE DONACIÓ DE LLET MATERNA

Cada gota suma

Benvingudes a la 2ª sessió:
Taller d'informació-educació

QUÈ ÉS UN BANC DE LLET MATERNA?

- És el centre sanitari especialitzat en la **recol·lecció, processament, control de qualitat i distribució** de la llet materna donada.
- A Espanya existeixen 15 Bancs de Llet.
- A Catalunya trobem el banc de llet MAMA, el qual pertany al Banc de Sang i Teixits.
  - A Lleida, el trobem en l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova

PER QUÈ ÉS BONA LA LLET MATERNA?

- Conté nutrients essencials, components immunològics, hormones, enzimes i factors de creixement que ajuden al desenvolupament del nadó i el protegeix contra malalties i infeccions.
- La OMS recomana alimentar el nadó exclusivament amb llet materna durant els sis primers mesos.

PER QUÈ ÉS NECESSÀRIA LA DONACIÓ DE LLET MATERNA?

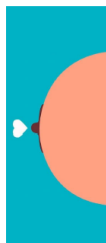
OMS: "Quan no es disposi de llet de la pròpia mare, la llet de mares donants és la **MILLOR** opció per l'alimentació dels nens malalts o d'alt risc"

La llet de banc contribueix en el desenvolupament dels nadons en situació de risc i disminueix les infeccions greus, una de les causes principals de defunció.

REQUERIMENTS PER SER DONANT DE LLET

POTS DONAR LA TEVA LLET SI:

- Tens la lactància correctament establerta
- Tens llet suficient
- Presentes bon estat de salut
- Segueixes uns hàbits saludables
- Et trobes en dol neonatal i tens la lactància establerta

REQUERIMENTS PER SER DONANT DE LLET

LA DONACIÓ ESTÀ CONTRAINDICADA SI:

- Prens alguns fàrmacs o consumeixes drogues / altres tòxics
- Tens malalties cròniques o infeccioses (VIH, Hepatitis B i C)
- Ets fumadora
- Consumeixes begudes alcohòliques

COMPROMÍS QUE TINDRIES AMB EL BANC SI ET FAS DONANT:

- No estàs obligada a donar una quantitat de llet, **pots donar el volum que vulguis i fins quan vulguis**
- Has d'informar al Banc de Llet de qualsevol canvi en la teva salut, hàbits o medicació

COM ET POTS FER DONANT?

1

Posa't en contacte amb el Banc de Llet més proper i informa'ls que vols fer-te donant

Banc de Llet Materna del Banc de Sang i Teixits.
Lleida, Arnau de Vilanova.
TEL: 973 70 53 37

2

Hauràs de respondre un qüestionari mèdic i t'extrauran una mostra de sang

3

Si les analítiques són correctes, t'explicaran com **extreure't** la llet i com **conservar-la** al teu domicili. Et donaran un **tirallet** i els **envasos especials**.

El Banc de Llet et **passarà a recollir la llet pel teu domicili**.

EXTRACCIÓ DE LA LLET

- ✓ Busca un lloc tranquil
- ✓ Es recomana fer-ho en un horari fix segons la rutina de la donant
- ✓ Evitar cremes o olis hidratants
- ✓ Retirar-se els anells, polseres i rellotges
- ✓ Renta't les mans i recull-te el pèl
- ✓ Prepara tot el material
- ✓ Estimula el pit amb massatge suau

EXTRACCIÓ MANUAL

EXTRACCIÓ AMB TIRALLET

CONSERVA L'ESTERILITAT!!!

CONSERVACIÓ DE LA LLET

- Els recipients de llet s'hauran d'identificar amb les etiquetes, on s'anotarà: Volum de llet extret, data i hora de l'extracció
- **CONGELACIÓ IMMEDIATA DE LA LLET A -20°C:**
  - Introdueix els recipients en una bossa de plàstic per evitar la contaminació
  - Evitar el contacte dels recipients amb els aliments
  - La llet congelada es pot conservar en el domicili **durant un màxim de 4 setmanes**.

TRANSPORT DE LA LLET

- El Banc de Llet vindrà a buscar els recipients **al teu domicili**
- Tu mateixa pots portar la llet al Banc de Llet en una **nevera portàtil amb gel**.
- Després de cada donació, el Banc de Llet reposarà el material necessari.

Per a més informació contacta amb el **Banc de Llet materna de l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova de Lleida:**

- Av. Alcalde Rovira Roure, 80, 25198 Lleida
- Tel: 973 70 53 37
- @: mamabancdellelmaterna@bscat.net www.bancsang.net

CADA GOTA SUMA!

9.13. ANNEX 13: Material audiovisual per la 3ª sessió a les dones

PROGRAMA DE DONACIÓ DE LLET MATERNA

Cada gota suma

Benvingudes a la 3ª sessió:
Taller de cloenda

COMPARTIM OPINIONS I EXPERIÈNCIES!

- Algú s'ha fet donant de llet?
- Voleu ser donants de llet en un futur?
- Com ha estat la vostra experiència?
- Heu tingut problemes durant el procediment? Com els heu resolt?
- Us queden dubtes?

- ✓ Quina es la vostra opinió personal envers la importància de la donació de llet materna?
- ✓ Quina es la vostra opinió sobre el funcionament del Banc de Llet?
- ✓ Esteu satisfetes amb el programa?
- ✓ Canviareu alguna cosa? (opinions, consells, recomanacions...)
- ✓ QÜESTIONARI FINAL DE CONEIXEMENTS

MOLTES GRÀCIES PER LA VOSTRA PARTICIPACIÓ!

CADA GOTA SUMA, ANIMA'T A DONAR!

